

Tuikki

Metsähallituksen lehti kalastajille 2018

Suomussa lukee
kalan koko elämä

Tuikkia 10 vuotta:

**Juhlaruokaa
harjuksesta**

Miksi jäät
pettävät

Tuikki
sámegillii
och på svenska

Tuikki

Tuikki on Metsähallituksen maksuton lehti kalastajille. Lehti ilmestyy kerran vuodessa ja on luettavissa myös netissä Eräluvut.fi.

Tuikki jaetaan kalastajille, jotka ovat hankkineet kalastusluvan Metsähallitukselta edellisvuonna.

Toimitus

Päätoimittaja: Aku Ahlholm
Toimituskunta: Mika Laakkonen, Ahti Putaala, Päivi Lazarov, Juha Ahonen

Toimituksen yhteystiedot

Osoite: Metsähallitus,
PL 81, 90101 Oulu
Puhelin: 0206 39 4000
Sähköpostiosoitteet:
etunimi.sukunimi@metsa.fi
Internet: www.eraluvat.fi

Muut kirjoittajat

Jukka Bisi, Tuomo Pirttimaa,
Ville Vähä, Eerika Rautanen,
Antti Pylväs, Janne Pekkala,
Pentti Pieski, Marja Hannula

Kannen kuva

Johannes Sipponen

Kuvat

Aku Ahlholm, Janne Rautanen,
Heli Nikula, Emma Ahlholm,
Teija Soini, Tuomo Pirttimaa,
Laura Ticklén, Ville Vähä,
Antti Pylväs, Mikko Rautiainen,
Markku Pirttimaa, Kaisa Sirén,
Eemeli Pelttonen, Studio PSV

Ulkoasu ja taitto

Siberia Oy

Kirjapaino

Painotalo
ForssaPrint

18
Tuikki 10:
TV-kokin
juhlaresepti

10
Suomen
nopeimmin
kasvava eläin

17
Ruunaa on
Suomen suosituin

Sisältö

- 4** Pääkirjoitus
- 6** Nuorista kalastajista puolet naisia

10 UUTISET

Suomu kertoo kalan elämän

Viime talven jäät pettivät, miksi?

Näin kala mitataan oikein!

Suosikkikohteet 2017

TUIKKI 10 VUOTTA

- 18** Kalastaja, rumpali, kokki
- 20** Juhlaresepti: Kullanuskeaa harjusta

- 22** Kalajutut: Tarinoissa saakin liioitella

- 26** Tuikki på svenska: Vem äter mört idag? Nätfiskare får mest fångst

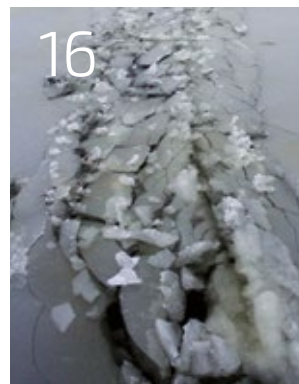
- 28** Tuikki sámegillii: Mii Davvi-Sámis manai vearrut?

30 KALASTUSLUVAT

Valtion kalastonhoitomaksu

Metsähallituksen kalastusluvut

- 32** Vapa-alueet
- 34** Metsähallituksen kalastushenkilöstö

Syö särkeä, se kasvattaa järkeä!

Kalastus voi olla rentouttavaa onkimista laiturilta, pilkkimistä tai sukkelaakattiskin kokemista. Verkkojen laskeeminen, viehekalastus tai perhostaminen vaativissa virtavesissä tai talviverkkokalastus vaativat jo osaamista ja tekniikkaa. Ammattikalastus on vaativuudessaan ihan oma lukunsa.

Ehkä juuri tuossa on kalastusharrastuksen suosion yksi syy. Se on lähes kaikille mahdollista. Olipa lapsi, varttunut tai vanhus, vähävarainen tai varakas, maahanmuuttaja tai syntyperäinen, jokin tapa kalastaa on mahdollista. Vaativuutta voi nostaa, kun pääsee alkeista kiinni.

Luontoharrastukset ja luontoliikunta elävät nousukautta. Toivotaan, että kalastuskin on nosteessa. Tämä lehti kertoo sivuillaan, kuinka lapset ja nuoret tuntuvat olevan enemmän kalastuksesta kiinnostuneita kuin heidän vanhempansa. Se antaa viitteitä, että kalavesillä on kulkijoita jatkossakin.

Jatkuvuus on kalavesien hoidon ja suojelun kannalta tavoiteltava asia. Siitä, mistä ihmiset ovat kiinnostuneita, siitä pidetään yleensä huolta. Arvokkaiden ja haluttujen vaelluskalojen eteen tehdään parhaillaan monella suunnalla suojelutyötä. Valtion vesillä panostamme jatkossa yhä enemmän kalaelinympäristöjen hoitoon. Tavoite on varsin yksinkertainen: haluamme turvata kalakantoja niin, että niistä on myös kalastettavaksi. Siitä hyötyvät niin luonto, ihminen kuin yhteiskunta.

Kalasta saa hyvää ruokaa. Särki ei ole arvostetuimpia ruokakaloja, mutta kerromme, että särjestä saa terveellistä ravintoa. Itsekin edustan sitä ikäpolvea, joka söi lapsena suolasärkeä, ja sitten sanottiin, että se kasvattaa järkeä. Järjen kasvusta en tiedä, mutta suola maistuu vieläkin suussa.

Ruualla ei saa leikkiä, sehän on kansanviisaus. Keskustelu pyydä ja päästä -kalastuksesta pääsee ajoittain valloilleen. Meillä ei ole Metsähallituksen kalavesille muuta suositusta kuin että luvallisesti saa pyytää ja kala on vapautettava, jos laki sitä edellyttää. Siis ainakin alamittaiset ja suojellut lajit vapauteen.

Jos joku haluaa kamppailla hienon kalan kanssa mutta vapauttaa kalat, hän joutuu itse miettimään motiivejaan. Laki ei sitä kiellä. Pitää kuitenkin tiedostaa, että se, mikä itsestä tuntuu hyvältä, ei tunnu kalasta hyvältä. Osa kaloista vaurioituu ja jopa kuolee. Kalastuksessa sallitaan metsästystä brutaalimpia keinoja, ja siihen on sekä kulttuurihistorialliset että biologiset syyt. Ihminen ei elä vedessä.

Pyydä ja päästä -kalastukseen ei lopullista viisautta ole, mutta siitä on tärkeää keskustella avoimesti.

Jukka Bisi
erätalousjohtaja

”Mistä ihmiset ovat kiinnostuneita, siitä he yleensä pitävät huolta.”

Kymmenes Tuikki, ole hyvä!

Tärppääkö lehti? Metsähallitus päätti vuosikymmen sitten kertoa ihmisille enemmän kalastuksesta ja metsästyksestä. Eräasioista oli hiljan tullut julkisia hallintotehtäviä eli palveluita, joista ei pidä kerryttää voittoa valtion kassaan.

Oli siis aika kertoa tarkemmin, miten kalavesiä hoidetaan ja miten lupamääristä päätetään.

Tuikin oli tarkoitus ilmestyä kerran kaksi, mutta te, kalastajat, halusitte toisin. Siispä nyt ilmestyy kymmenes lehti. Sen kunniaksi alamme lisätä lehteen ruotsia ja saamea, sillä lehti ei tuiki enää väliaikaisesti.

*Aku Ahlholm
viestintäpäällikkö, chefredaktör,
oaivedoaimmaheadji,
Tuikki-tidningen, Tuikki-bláddi
eraluvat@metsa.fi*

Hur tycker du vi klarar oss på svenska?

Forststyrelsen ger nu ut det tionde numret av tidningen Tuikki för fiskare. Eftersom det ser ut som om detta inte bara blir en temporär tjänst, börjar vi ge ut innehållet också på svenska.

Skicka gärna in idéer för artiklar till Tuikki! Vi skulle också vilja få respons på hur vi annars klarar oss på svenska. Får du tillräcklig service på svenska i Forststyrelsens Eräluvut-telefonjänst? Hittar du i övrigt information om våra tjänster på svenska?

Mii Davvi-Sámis manai vearrut?

Meahciráddehusa Tuikki-bláddi guolásteddjiide almmustuvvá dál logát geardde. Bláddi vuodduvuvui, daningo guolástus earáhuvai almmolaš hálddabus bargin iige dainna šat dahkkon vuoitu stáhta kássii. Šattai dárbu muitalit eanet maid guollečáziid dikšumis.

Dál háliidit ságastallat eanet maid sierramielalašvuodain. Dán nummáris jearrat sápmelaččain sámegillii, mii manai Davvi-Sámis vearrut, go Riikkabeaivvit dohkkehii odđa guolástanlága. Livččii go Meahciráddehus sáhttán bargat nuppe ládje?

Ledare på svenska

Det finns massor med fiskare, eftersom det är möjligt för nästan alla att fiska. Det har blivit allt populärare att röra sig ute i naturen. Också ungdomar fiskar mer än tidigare. Det här är bra, för människorna värnar i allmänhet om det som de är intresserade av. Forststyrelsen håller som bäst på att utöka vården av fiskevatten.

Det ska finnas tillräckligt med fisk i vattnen så att folk ska kunna fiska. Till och med den underskattade mörten är en hälsosam matfisk. Catch and release-fisket väcker också diskussion allt emellanåt. I Forststyrelsens områden förekommer inget tvång att släppa fiskar tillbaka i vattnet utom om de underskrider minimättet eller är fridlysta.

Det är viktigt att också den här frågan diskuteras öppet.

Oaivečálus sámegillii

Guolásteaddjit leat ollu, daningo dat lea measta juohkeoktii vejolaš. Luonddus lihcadeami bivnutvuolta lasána. Seamma ládje nuorat guolástit eanet go ovdal.

Dát lea buorre, daningo olbmot atnet dábálaččat ávvira das, mas sii beroštit. Maiddái Meahciráddehus lasiha dálá áigge guollečáziid dikšuma.

Ulbmil lea, ahte guolli juoksu guolásteami rádjái. Juobe hejošuvvon seargges oažžu dearvvašlaš borramuša. Gaskkohagaid ságastallojuvvo maiddái bivdde ja luoitte-guolástusas. Meahciráddehusa dikšun guovlluin ii leat eará luoitinbággu go dat, ahte vuollemitosaš ja ráfáidahttojuvvon guolit diedusge luitojuvvojit.

Lea dehálaš, ahte dasnai ságastallojuvvo rahpasit.

Jukka Bisi

Nuoret naiset innostuivat kalastuksesta

Aku Ahlholm, teksti

Kalastavien nuorten määrä ehti laskea 20 vuotta peräkkäin. Nyt suunta on ylöspäin nuorten naisten ansiosta: yhden tutkimuksen mukaan nuorista kalastajista jo enemmistö olisi naisia.

Muutos on historiallinen. Kun Luonnonvarakeskus julkaisi uusimman tutkimuksensa vapaa-ajankalastuksesta, nuorten aikuisten kalastajien kohdalla oli tapahtunut käänne: heistä 52 prosenttia oli nyt naisia.

– Nuorten naisten suosio kalastukseen on varmastikin osaksi kasvanut juuri somen ansiosta, arvioi tamperelainen **Heli Nikula**, joka tunnetaan kalastavana kiinteistönvälittäjänä sosiaalisessa mediassa.

Vielä 1990-luvun lopulla nuorista kalastajista kolmannes oli naisia. Luken tuoreimmassa julkaisussa kaikista kalastajista kolmannes (35 prosenttia) on nyt naisia. Metsähallitus teetti viime syksynä Tietoykkösellä gallupin suomalaisten kalastuksesta, ja tulokset olivat samansuuntaisia:

gallupin mukaan 37 prosenttia kaikista kalastajista oli naisia.

Nuorten aikuisten naisten innostus harrastuksesta enteilee muutosta. Jo nyt huomaa jokivarsilla, että jos kalastamassa on nuoria, he ovat yhä useammin naisia.

– Naiskalastajilla on nykyään paljon omia profileja sosiaalisessa mediassa, eivätkä naisten niin sanotut kalapönökuvat ole enää harvinaisia. Lisäksi erä- ja kalastusaiheisissa ohjelmissa on nykyään myös naiskalastajia, mikä on varmasti madaltanut kynnystä lajiin, Heli Nikula arvioi.

Kaksi eri näkemystä

Metsähallituksen teettämä kyselytutkimus antaa peräti rohkean kuvan nuorten kalastusinnosta: Tietoykkösen toteut-

taman gallupin mukaan 18–24-vuotiaat harrastaisivat kalastusta jopa yleisemmin kuin heidän vanhempansa.

Gallupin mukaan nuorista 51 prosenttia kalastaa, kun heidän vanhempiensa ikäryhmästä eli 45–54-vuotiaista vain 36 prosenttia kalastaisi.

Luken tutkimuksessa otos on 7 500 suomalaista ja tulos on varovaisempi: 45–64-vuotiaiden keskuudessa kalastusharrastus on Luken mukaan edelleen yleisempää kuin yli 18-vuotiaiden keskuudessa.

Joka tapauksessa kalastajista suurempi määrä on varttuneita aikuisia, sillä Tilastokeskuksen mukaan heitä on huomattavasti enemmän Suomessa kuin nuoria aikuisia.

Kalastajista reilu kolmannes on naisia, nuorista aikuisista jo puolet.

Kuva: Femeli peltönen

Heli Nikula tunnetaan kalastavana kiinteistönvälittäjänä sosiaalisessa mediassa. Hän uskoo nuorten naisten julkaisevan nyt mielellään kalastuskuvia ja saaliskuvia itsestään somessa.

Mikä saa nuoren kalastamaan?

Tuikki kysyi Eerika Rautaselta ja Jaanus Heikkiseltä, mikä kalastuksessa viehättää.

Eerika Rautanen:

Tämän vuoksi minä kalastan

”Mun nimi on Eerika, ja olen kohta kaksikymmentä vuotta. Miksi mä kalastan? No, mä hurmioiduin kalastukseen jo muutaman vuoden iässä. Siitä lähtien oonkin kalastanut mahdollisimman paljon. Kalastamisesta tekee mun mielestä kivaa se jännitys siitä, mitä sielä siiman päässä voi olla. Se hurmio pysyy yllä, koska jokainen kalareissu on omalla tavallaan jännittävä ja erilainen, tuli saalista tai ei. Kaikkein kivointa on kuhan uistelu ja haukien viehekalastus syksyisin. Meidän perheessä myös muut kalastaa, joten ehkä se on osasy siihen, että kalastus on pysynyt mun harrastuksena koko elämäni ajan. Perheen kanssa ollaan tehty yhteisiä kalareissuja muun muassa Tenolle ja Keski-Norjan lohijoille.

Ensimmäisen kalareissuni oon tehnyt neljän viikon iässä. Ehkä oon jo sillon huomannut, että täähän onkin hauskaa hommaa ;) Sen jälkeen on koettu vaikka minkälaisia kalareissuja. Yksi mieleenpainuvimmista reissuista oli muutama vuosi sitten syksyllä, kun oltiin haukia saalistamassa. Vesi oli tosi kirkasta ja aurinko paistoi täydeltä taivaalta, mutta oli jo aika vilpasta. Se oli jotenkin niin siistiä, kun sen oikeesti omilla silmillä näki, kun ne isot hauet otti sun vieheeseen kiinni ja samaan aikaan tuntee sen, kun se nappaa. Ja vaikka sen tapahtuman näki, niin se silti jännitti kelata sitä kalaa ja tunnustella, että minkähän kokoinen se mahtaa olla.”

*Eerika Rautanen, teksti
Janne Rautanen, kuvat*

Jaanus Heikkinen: Taimen tarjoaa sopivasti haastetta

Kainuun vaaramaisemissa Puolangalla asuva 18-vuotias Jaanus Heikkinen harastaa taimenen koskikalastusta virvelillä.

– Ensimmäistä kertaa olin kalassa ukin ja isän kanssa. Ongittiin mato-ongella mökkirannasta ahvenia, Heikkinen muistelee.

Kun Heikkinen varttui, hän osti uistelu- ja perhovälineet. Taimenen kalastus kiinnosti, ja hän etsi netistä ja kirjoista tietoa. Kun asiat olivat teoriassa mielessä, hän lähti kosken äärelle kokeilemaan oppeja käytännössä.

Heikkinen kalastaa pääsääntöisesti Kallius- ja Kurimonkoskilla, joihin istutetaan pyyntikokoista taimenta. Hän käy kausiluvalla kalastamassa 20–30 kertaa kesässä, yleensä kavereiden kanssa.

– Saa olla raittiissa ilmassa ja paistaa kavereiden kanssa makkaraa. Ja aika kuluu nopeasti. Yhtäkkiä huomaa, että on mennyt jo kolme tuntia, Heikkinen kertoo.

Tähän asti suurimman kalansaaliin pyynnissä kavereista oli apua. Kolme kaverusta oli elokuun pimeänä yönä uistelemassa Kalliuskoskella, kun kaverilla jäi uistin keskelle koskea kiinni. Kaksi kaveria lähti hakemaan sitä kahlaamalla. Heikkinen jäi heittelemään uistinta ylävirtaan, ja kala otti kiinni.

– Nakkasin kaverille haavin sinne kosken keskelle. Oli niin pimeä, ettei me nähty, mikä se on. Kun kala lähti alavirtaan, kaveri nappasi sen haaviin. Vasta siinä me nähtiin, että se oli iso taimen. Sitä en olisi saanut yksin mitenkään.

Saalis oli 62-senttinen ja 3,2-kiloinen meritaimen.

Antti Pylväs, teksti ja kuva

Suomun renkaat paljastavat lohen tarinan

On kevät 2003 ja abit kirjoittavat äidin-kielen kokeessa suomiräpistä. Poliitikassa tehdään historiaa, kun **Anneli Jäätteenmäestä** leivotaan ensimmäistä naispääministeriä. Samaan aikaan Tornionjoen pohjassa mitättömästä mätimunasta kuoriutuu tuskin nähtävän kokoinen lohenvoikasen, yksi miljoonista.

Poikasen lymyilee pitkään kivien suojassa. Ihmeen kaupalla se selviää. Kiusallisen hitaasti kala kasvaa kolme kesää virran pyörteissä. Jos se ajautuu suvantoonsa, pitää pelätä haukea. Koskessa vaarana ovat suuret lohet.

Vuodet vierivät, ja saapuu kesä 2007. Nightwish-yhtye vaihtaa laulajaansa, ja tupakointi kielletään ravintoloissa. Joessa lohenvoikasen on kasvanut niin suureksi, että sen on päästävä pois, suureen veteen. Ihmiset kutsuvat sitä nyt smoltiksi, mereen vaeltavaksi loheksi.

Lohi jatkaa matkaansa aina eteläiselle Itämerelle saakka. Siellä evästä riittää, ja kala kasvaa vuosi vuodelta nopeammin.

Tulee kesä 2010. Ihmisten mielenkiinto kohdistuu Etelä-Afrikkaan ja jalkapallon MM-kisoihin. Suomi siirtyy jo historiansa toisen naispääministerin **Mari Kiviniemen** valtakaudelle. Itämerellä lohi on tuntenut kotijokensa kutsun jo keväällä ja lähtenyt hyvissä ajoin kohti pohjoista. Matkaa kutumutkaan on yli 1 000 kilometriä. Ke-

säkuussa se ennättää Lappeen suvantoonsa, jossa Muonionjoki yhtyy Tornionjokeen. Lohi kokee kovia, sillä se pyydystetään ja siltä napataan muutama suomu. 15-kiloiseksi ehtinyt koiras eli kojamo lasketaan onnekseen jatkamaan sukuaan.

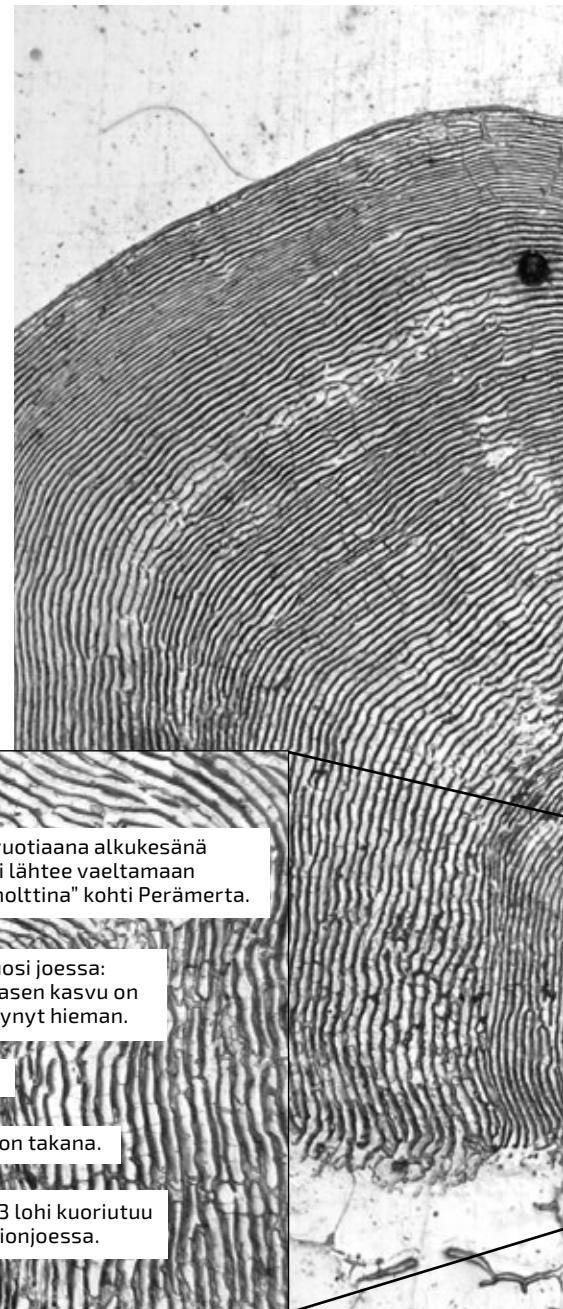
Tutkija **Ville Vähä** Luonnonvarakeskuksesta on saanut tarvitsemansa suomut. Nyt päästään lukemaan lohen elämää.

– Joessa vietetyt poikasvuodet näkyvät tiheästi kasvurenkaita sisältävänä tummana alueena. Paljain silmin katsoen ei näitä poikasvuosia pysty suomusta erottamaan, mutta mikrofilminlukulaitetta tai mikroskooppia hyväksi käyttäen voi vuosikasvuvoihyökkeitä laskea, Vähä sanoo.

Tutkittu lohi on syntynytkin villinä luonnossa, Ville Vähä sanoo. Jos kala olisi peräisin laitoksesta, sen poikasvaiheen renkaat olisivat erilaiset.

Meressä lohen kasvu kiihtyy: suomussa olevat kasvurenkaat ovat harvassa ja vain keskitalvi näkyy tihentyneinä kasvurenkainä.

Vuosikasvuvoihyökkeitä ei tarkoilla-kaan silmillä pysty erottamaan ilman laitteita. Mikroskooppi tai mikrofilmin lukulaite tarvitaan kasvun tarkkailuun.

Tutkija Ville Vähä merkitsee lohen iäksi 4.3+ eli neljä jokivuotta, kolme merivuotta ja + merkiksi lisäkasvusta matkalla kohti synnyinjokea. Jos lohella olisi ollut aikaisempia kutukertoja, olisi ne merkitty G-kirjaimella. Esimerkiksi 4.1+G1+, myös tämä lohi olisi seitsemän vuoden ikäinen.

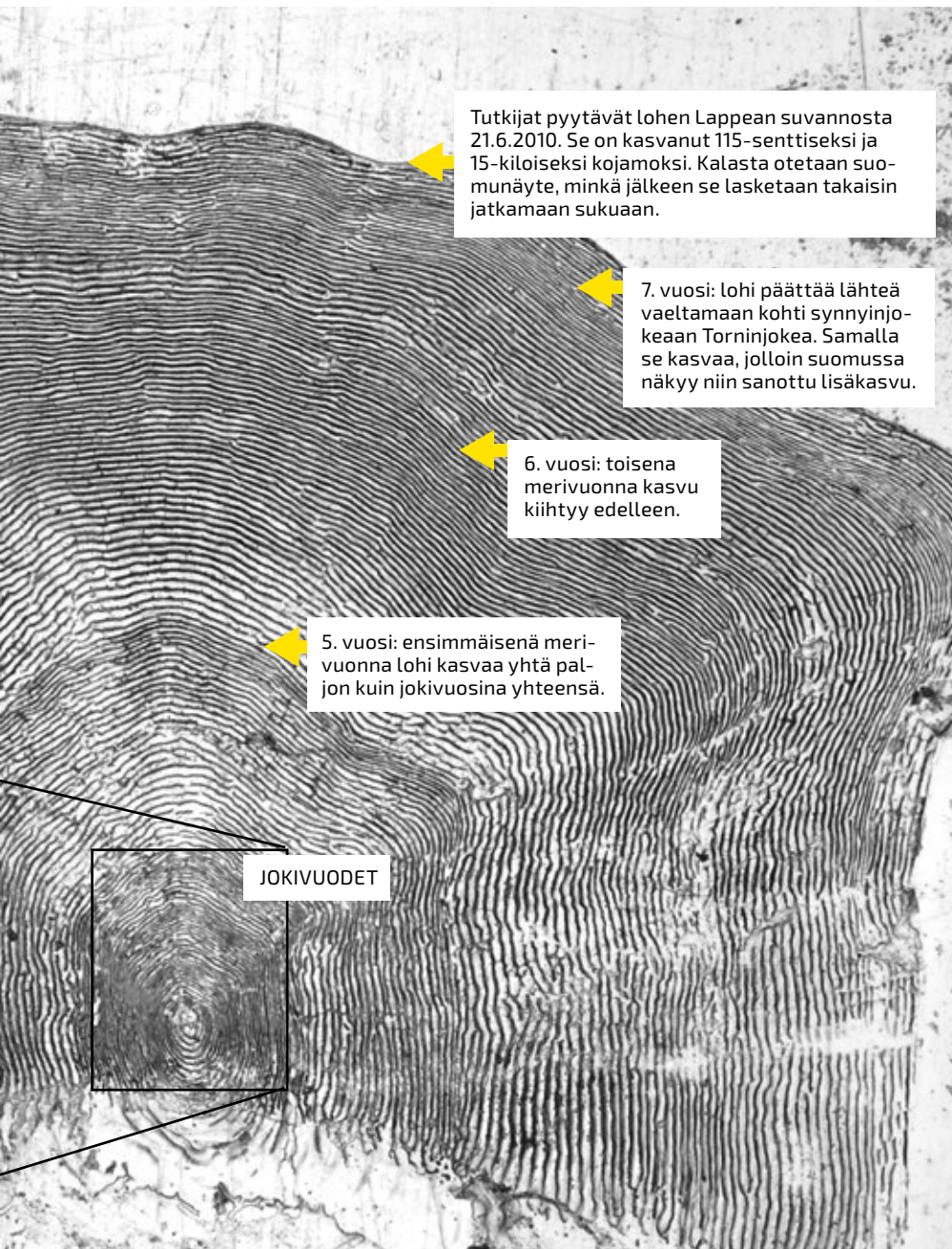

Lohi vaeltaa smolttina Tornionjoen Lappeasta Perämereen.

Lohen tarina alkaa hahmottua, mutta vain pyyntihetken saakka. Mitä sen jälkeen on tapahtunut, jää arvoitukseksi. Lohet elävät lyhyen ja kiihkeän elämän, joten tutkittu kojamo on jo kujeensa kujeillut. Parhaimmillaan lohi voi kutea jopa neljä kertaa, mutta ihmisiässä mitattuna vanhimmatkin lohet jäävät varhaiseen teini-ikään. ■

Aku Ahlholm, teksti

Asiantuntija: Ville Vähä, Luomonvarakeskus

Tutkijat pyytävät lohien Lappean suvannosta 21.6.2010. Se on kasvanut 115-senttiseksi ja 15-kiloiseksi kojamoksi. Kalasta otetaan suomunäyte, minkä jälkeen se lasketaan takaisin jatkamaan sukuaan.

7. vuosi: lohi päättää lähtea vaeltamaan kohti synnyinjokea Torninjokea. Samalla se kasvaa, jolloin suomussa näkyy niin sanottu lisäkasvu.

6. vuosi: toisena merivuonna kasvu kiihtyy edelleen.

5. vuosi: ensimmäisenä merivuonna lohi kasvaa yhtä paljon kuin jokivuosina yhteensä.

JOKIVUODET

Eräluvat-fakta

Näin kalojen ikä määritetään

- Kalojen iänmääritys perustuu luutumiin muodostuvien kasvuyöhykkeiden laskemiseen.
- Yleensä tutkitaan suomuja, mutta joillakin kaloilla määrittäminen onnistuu paremmin luista, kuten ahvenella kiduskannen luusta (operculum), hauella hartian lukoluusta (cleithrum) tai silakalla kuuloluusta (operculum).
- Kalat kasvavat koko elinikensä. Vaihtolämpöisinä eläiminä kasvu seurailee vuodenaikojä.
- Pohjoisen pallonpuoliskon kalat kasvavat yleensä kesällä paremmin kuin talvella.
- Kasvun ollessa nopeaa luutumiin muodostuvien yksittäisten kasvurenkaiden välit ovat suuria.
- Yksi vuosikasvu muodostuu siis yhdestä leveästä ja vaaleana erottuvasta "kesäkasvuyöhykkeestä" ja yhdestä kapeasta ja tummasta "talvikasvuyöhykkeestä".
- Lohen suomuja määrittäessä tulkitaan erikseen keskeltä löytyvät poikasvuodet ja syönnösvaelluksella syntyneet nopean kasvun aikuisvuodet.
- Kutunousu eli ns. kutumerkki näkyy lohessa suomujen rosoreunaisina syöpyminä.
- Tenolta ja Tornionjoelta onkin saatu tällaisia uusintakutijalohia, joiden suomissa on merkit jopa neljästä edellisestä kutukerrasta.

Varttuneet kalastajat maksavat kalastonhoitomaksun uskollisesti

Nuorten ja varttuneempien kalastajien lupien maksussa on eroja, selviää Metsähallituksen Tietoykkösellä teettämästä gallup-kyselystä.

Kalastonhoitomaksu tulee maksaa kaikkien 18–64-vuotiaiden kalastajien, jotka kalastavat muuten kuin pilkkimällä, onkimalla tai silakkalitkalla.

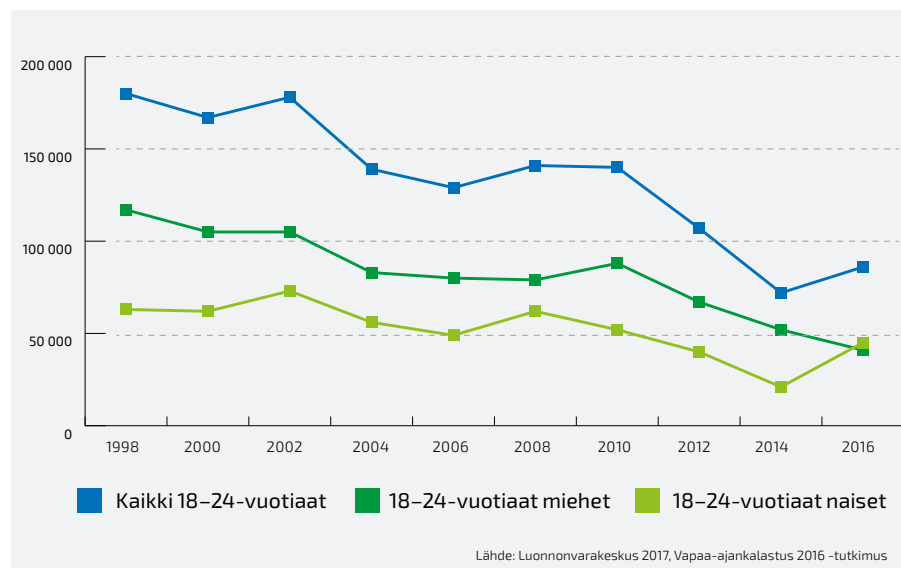
Tietoykkösen gallupin perusteella tällaisia kalastajia oli viime vuonna 343 000.

Kalastusmaksuja maksettiin vuonna 2017 256 000 kappaletta, kun mukaan lasketaan vuoden, viikon ja vuorokauden maksut. Maksun kerää Metsähallitus, joka tilittää kertymän maa- ja metsätalousministeriölle.

Kalastavista nuorista vain kolmannes (31 %) ilmoitti viime vuonna maksaneensa kalastonhoitomaksun. Yli 55-vuotiaista kalastajista lähes puolet (46 %) maksoi kalastonhoitomaksun.

Nuorten keskuudessa koko vuoden kalastonhoitomaksua pidetään kalliina, mikä vuoksi he ostavat mieluummin viikkomaksuja. Kun heiltä kysyttiin, miksi he maksoivat viikon tai vuorokauden maksun vuosimaksun sijaan, 40 prosenttia vastasi syyksi hinnan. Yli 35-vuotiaista kukaan ei pitänyt vuosimaksua niin kalliina, että sen vuoksi pitäisi maksaa lyhyempiä maksuja. ■

Nuorten kalastusinto kääntyi nousuun – kiitos naisten

Eräluvat-fakta

Viime vuonna arviolta 343 000 kalastajan olisi tullut maksaa kalastonhoitomaksu: maksuja kertyi 256 000 kappaletta.

Vuonna 1998 vain 35 prosenttia nuorista kalastajista oli naisia. Vuonna 2016 osuus oli jo 52 prosenttia.

Kaikista kalastajista 35 prosenttia on naisia Luken tutkimuksen mukaan ja 37 prosenttia Tietoykkösen gallupin mukaan.

Lähteet: Luonnonvarakeskus 2017, Metsähallitus/Tietoykkönen 2017

Kaupallinen kalastus:

Kotimaisesta kalasta on edelleen pulaa

Kotimaisesta kalasta oli viime vuonna edelleen huutava pula, sillä kalastajia oli liian vähän, tiedotti Luonnonvarakeskus.

Rannikkokalastus oli Luken mukaan vaikeuksissa leutojen talvien, hylkeiden ja merimetsojen takia. Hylkeet päivystävät jäättömällä apajilla ympäri vuoden, joten lyhytkin hylkeetön pyyntimahdollisuus on jäänyt pois.

Luonnonvarakeskus etsii tutkijoiden ja kalastajien kanssa ratkaisuja ongelmiin osana uutta innovaatio-ohjelmaa.

Avomerellä kalaa riittäisi rannikkoalueita paremmin. Vuoden 2016 silakasaalis oli ennätysellinen, ja viime vuoden saalis oli lähes yhtä suuri. Selkämeren runsasta kalastuskiintiötä ei ole siitä huolimatta saatu pyydettyä. Tänä vuonna kiintiö on pienempi.

Luonnonvarakeskuksen mukaan sisävesikalastajat ovat merikalastajia tyytyväisempiä. Suurin ongelma on ollut muikun pieni koko, koska kysyntää olisi enemmän isommalle muikulle. ■

Tuikki

Erävalvonta:

Kalastajia sakotetaan aiempaa herkemmin

Metsähallituksen erävalvonta on tiukentanut kalastuksenvalvontaansa. Jo viime vuonna rangaistuksia annettiin aiempaa herkemmin, mikäli kalastonhoitomaksu tai asiaankuuluvat kalastusluvut olivat maksamatta.

– Kalastuslain muuttumisen jälkeen meni pari vuotta enemmän opastus- ja neuvontalinjalla, minkä jälkeen linjaa tiukennettiin viime vuoden puolella, erävalvonnan ylitarkastaja **Juha Ahonen** kertoo.

Metsähallituksen erävalvonta tarkasti viime vuonna 3 072 kalastajaa. Heistä 84 prosenttia selvisi tarkastuksesta moitteettomasti.

Rikkeet ja luvattomuudet olivat kutaquinkin edellisvuoden tasoa: Kalastajista 12 prosenttia rikkoi lakia. Neljältä prosentilta puuttuivat asiaankuuluvat luvat. ■

Tuikki

Kuva: Hannaleena Aarnio

Erätarkastaja Tommi Suonpää valvoi kalastusta Saimaalla.

Simojoella on nyt jo 11 taukopaikkaa

Lohenkalastajien suosioon nousseella Simojoella on laitettu hihat heilumaan. Kalastuslupa-alueella on jo 11 rakennettua taukolaavaa, joista neljä on täysin uusia. Uusien rakennusten kautta kalastajat pääsevät helposti joelle joutumatta sivuamaan jokivarren asukkaiden tai mökkiläisten pihvoja.

Simossa panostetaan myös itse jokeen. Peräti 12 koskea on kunnostettu kahden vuoden aikana, jotta lohien lisääntymis- ja poikasalueita olisi riittävästi. Viime vuonna kuoriutuikin enemmän poikasasia kuin koskaan seurantajaksolla.

Simojoen kalastuksesta julkaistaan vuonna 2018 uusittu Simojoki.com-sivusto ja rakenteiden viimeistelyä jatketaan. Mukana valmisteluissa ovat Simon kunta, Nousulohi ry ja Metsähallitus. Simojoen

Simon puoleiset vedet yhdistettiin muutamia yksityisiä vesialueita lukuun ottamatta yhteiseksi luvaksi vuonna 2017. ■

Tuikki

Suomussalmen mikrosirukaloista odotetaan palautteita

Suomussalmen Kevättijärveen, Öllöriin, Pitkä-Hoiluaan ja Kokalmukseen istutettiin viime syksynä mikrosirulla merkattuja taimenia. Tutkijat odottavat nyt, että kalastajat ilmoittaisivat saamistaan kaloista kalamerkkipalautus.fi-sivustolla.

Järville on hankittu sirun eli PIT-merkin lukemista varten skannerit, jotka kalastajat saavat lainaksi. Hossan järvillä kalastajat voivat hakea skannerin lainaan luontokeskuksesta ja Kevättijärvellä kalastavat Ala-Vuokin kyläkaupalta, Mäkeläisen Pojat ky:n tiloista.

Kun kalastaja lukee merkin, palvelu antaa välittömästi tiedot saaliskalan istutushetkestä, kalan koosta istutushetkellä ja mahdollisista aikaisemmista pyyntikerroista. Kesällä 2017 istutetut kalat olivat keskimäärin 31-senttisiä eli reilusti almittaisia, joten kalastajilta kysytään malttia ja helliä otteita, mikäli tutkimustaimen päätyy saaliiksi ja vapautettavaksi.

Mikrosirukalojen avulla tutkitaan laituskalojen "villiyttämistä". Metsähallitus

Kuva: Aku Ahlholm

Taimenet olivat istutettaessa 31-senttisiä. Hankkeessa tutkitaan, miten laituskalat selviytyvät luonnossa.

ja Luonnonvarakeskus tutkivat, miten istuskalat selviytyvät luonnonolosuhteissa. Operaatio kuuluu Metsähallituksen Eräpalvelujen johtamaan Isoja elämyksiä Pohjan kalavesiltä -hankkeeseen.

"Villiyttäminen" tarkoittaa villien taimenten geeniperimän tuomista laituskalojen perimään. Suomussalmelle istutut

mikrosirutaimenet kuuluvat kolmeen tutkimusryhmään: ryhmä 1. on laituskantaa olevia järvitaimenen laitospoikasia, ryhmä 2. on laituskannan ja villin järvitaimenen risteymiä ja ryhmä 3. on villien järvitaimenen emokalojen poikasia. ■

Tuikki

Kuva: Aku Ahlholm

Aakenuksen Pyhäjärvelle saa nyt kausiluvan

Pyhäjärven vapalupa-alue Ylläkselle on lisätty kausilupa. Kausiluvan hinta on 60 euroa. Kaikki alle 18-vuotiaat saavat luvat puoleen hintaan. Alle 15-vuotiaat voivat kalastaa samaan seurueeseen kuuluvan aikuisen luvalla samaan saaliskiintiöön. Yksin kalastaville alle 15-vuotiaille on saatavilla maksuton viikon kalastuslupa erikseen. ■

Aikuisen kausilupa Pyhäjärvelle on 60 euroa. Alle 18-vuotiaat pääsevät puolella hinnalla.

Silta rakentui raakkujen tahdissa

Lapin taimenojat ovat elintärkeitä jokihelmisimpukoille. Metsähallituksen vastualueiden välinen yhteistyö takaa uhanalaisen lajin suojelun pohjoisessa.

Kuva Pirkko-Liisa Luhta

Isot tukit on nostettu yksitellen metsäautotien varteen. ”Hellävaraisesti liinoilla”, kuvaa Metsätalous Oy:n tienrakennusesimies **Arvo Olli**.

Tukit kannattelivat vanhaa siltaa taoumetsässä Rovaniemen pohjoispuolella. Silta oli päässyt niin huonoon kuntoon, ettei siitä uskaltanut mennä ylitse edes henkilöautolla.

Sillan rakentaminen on vaatinut pait-si hellyyttä myös luovuutta. Rakentamisen tahdin ovat määränneet alla virtaavan ojan asukkaat.

Olli osoittaa pohjahiekkaan osin painuneita mustia möykkyjä. Ne eivät ole kiviä vaan raakkuja, jokihelmisimpukoita, joille tällaiset ojat ovat elintärkeitä.

Laji on maailmanlaajuisesti luokiteltu erittäin uhanalaiseksi. Metsäojitukset, maanmuokkaukset ja lohikalojen vähentyminen ovat syynä lajin rajuun häviämiseen.

Raakku tarvitsee väli-isännäkseen joko taimenen tai lohien. Simpukan toukat kasvavat kalan kiduksissa ennen kuin asettuvat pohjasoraan.

Lapin ja Koillismaan lohi- ja taimenojista löytyvät Suomen merkittävimmät raakkukannat.

Arvo Olli tiesi jo ennen siltasuunnitelmia, että ojassa on raakkuja. Siltaa tarkastessaan hän kuitenkin yllättyi niiden sijainnista. Raakkuja oli heti sillan kupeessa, mikä tarkoitti, ettei paikalle voisi asentaa ainakaan siltarumpua.

Jos simpukoita ei olisi, paikalle olisi vedetty halkaisijaltaan 1,6-metrinen teräsputki. Sen urakan hinta olisi ollut 5000 euroa. Nyt kustannukset ovat arviolta 20 000 euroa.

Ennen tarkkojen rakennussuunnitelmien tekemistä Olli otti yhteyttä uhanalaisen lajin asiantuntijaan **Tuomo Ollilaan**. Luontopalvelujen ylitarkastaja Ollila päätti selvittää, kuinka suuri esiintymä oli kyseessä. Paikalle tilattiin sukeltaja, joka ha-

Kuva Kaisa Siren

Uusiokäytetty sillankansi kestää paikalla seuraavat 30 vuotta.

vaitsi, että raakkuja on muutaman metrin alueella jopa useita satoja.

Kokonaan uuden sillan rakentaminen olisi nostanut kustannukset jopa 40 000 euroon. Olli päätti suunnitella urakan niin, että siltakanneksi saatiin kappale vanhaa Jeesiön liimapuusiltaa Kittilästä.

– Jeesiön silta sahattiin kolmeen osaan, ja yksi viisimetrinen osa tuli tänne.

Siltakansi asennettiin paikalle nosturilla, jotta ojan ei tarvinnut koskea.

Lapissa tienrakennusesimiestä työllistävät raakkujen lisäksi muutkin uhanalaiset lajit, muun muassa maakotka ja muuttohaukat. Kun Olli suunnittelee tien tai sillan kunnostusta, hän tarkistaa lajien reiviitiedot Metsähallituksen paikkatietojärjestelmästä.

– Jos kotka pesii, silloin ei mennä sinne koneiden kanssa möykkämään, Olli sanoo.

Paikkatietojärjestelmää tarvitsevat myös Metsähallituksen tiemetsurit. He vastaavat käytännön työstä esimerkiksi raakkuojalla.

– Erityisesti tällaisissa kohteissa työnjäljellä on iso merkitys. Onneksi on näin ammattitaitoista väkeä omassa talossa, Olli kehuu alaisiaan.

Tänä vuonna tienrakennusesimiehen vetämä tiimi on peruskorjannut 200 kilometriä tietä, tehnyt kokonaan uutta tietä noin 60 kilometriä ja rakentanut viisi uutta siltaa.

Raakkujen yli kulkeva metsätiesilta kestää ainakin seuraavat 30 vuotta. Raakkujen työ jatkuu toivottavasti vielä pitempään. Jokihelmisimpukat voivat elää jopa 120-vuotiaiksi. Ne hoitavat alueen ekosysteemiä suodattamalla jopa 50 litraa vettä päivässä. ■

Marja Hannula

Pakkasta oli, mutta jäät pettivät – mistä ilmiö johtui?

Iltapäivälehtien lööpintekijät eivät kuluneena talvena keksineet ilmaisua ”tappajajäät”, vaikka luonnonilmiö vei ihmishenkiä.

Järvien jäätyminen sujui takkuisesti. Etelä-Suomessa jäitä odoteltiin pitkään. Keski-Suomesta ylöspäin jäätä kyllä saatiin, pohjoisessa lähes normaaliin aikaan, mutta ne jäivät heikoiksi.

Tammikuun 10. päivä Suomen Ympäristökeskuksen hydrologi **Jarkko Koskela** luki lisveden havainnoitsijan raportin tilanteesta:

– Kolme ohutta sohjoista jääkerrosta. Ei kannata liikkua jäällä.

Tilanne oli yhtä vaarallinen isossa osassa Suomea, Koskela varoitti. Järvellä saattoi olla yhtenäinen jääkerros ja pakkasiakin piteli, mikä saattoi harhauttaa kulkemaan hengenvaarallisilla jäällä.

Syy huonoihin jäihin löytyi runsaista lumisateista: jo tammikuussa lumen syvyys ylitti pohjoisessa 80 senttiä, ja keskisessä Suomessakin kahlailtiin paikoin puolen metrin hangissa.

Järven jäälle sataessaan lumi eristää tehokkaasti. Jään alapinnalla on niukasti plussan puolella oleva vesi, jonka jäätyminen lumi estää. Jäätä ei synny, vaikka pakkaset ovat kelvolliset.

Kun lunta sitten sataa tarpeeksi, jää painuu alaspäin ja jäälle nousee railoista vettä. Sanotaan, että järven jää on vesillä. Jään päällä oleva märkä sohjokerros saattaa pysyä sulana pahimmillaan viikkokausia eristävän lumen alla. Vasta lumen painuminen

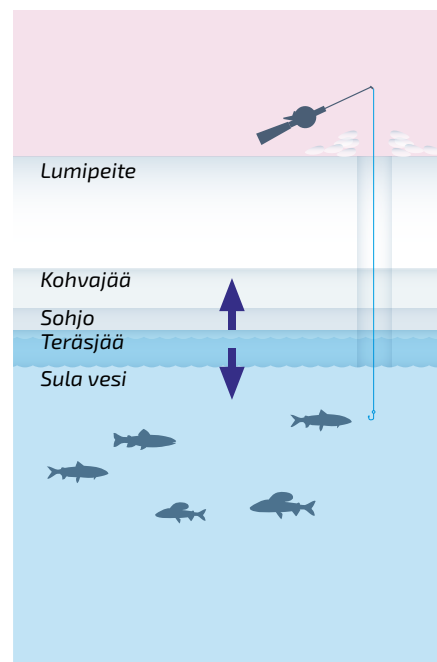
tai riittävän kovat pakkaset saavat sohjon jäätymään. Näin syntyy kohvajäätä eli sohjoista jäätä.

Kohvajää syntyy jään yläpinnasta ylöspäin, sohjon jäätyessä. Teräsjää paksunee jään alapinnasta alaspäin, veden jäätyessä.

– Kohvajään kestävyys varaan en paljon laskisi, Koskela sanoo. Kohvan kantavuus on sen rakenteesta riippuen vain osa teräsjään kantavuudesta.

Ilmaston lämmitessä sateisuus lisääntyy Suomessa. Pohjoisessa lumisemmat alkutalvet ovat todennäköisiä – eli saamme opetella varomaan heikkoja jäitä entistä tarkemmin. ■

Tuomo Pirttimaa

Kantava teräsjää syntyy veden jäätyessä vedenpinnasta alaspäin. Petollinen kohvajää syntyy sohjon jäätyessä vedenpinnasta ylöspäin.

Kun ensijäiden päälle sataa vaaksan verran pehmeää pakkaslunta, jään vahvistuminen pysähtyy. Pahimmillaan jäät ovat heikkoja pitkään pakkasista huolimatta.

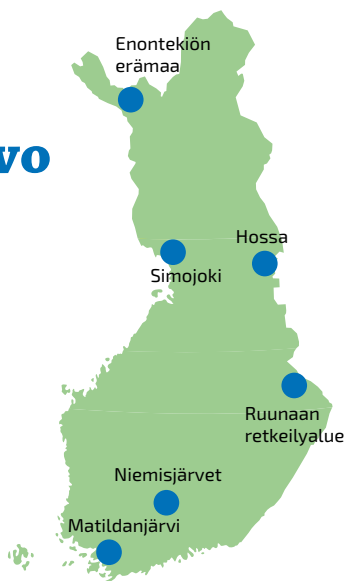
Retkeilyalueet:

Suosituimmat kalastuskohteet olivat Ruunaa ja Evo

Retkeilyalueet olivat jälleen viime vuonna Suomen suosituimpia eräkohteita. Alueet houkuttelivat retkeilijöiden lisäksi runsaasti kalastajia ja metsästäjiä.

Ruunaan retkeilyalue oli koko valtakunnan ykkönen ja Evon Niemisjärvet kakkonen. Hossan ja Matildanjärven kalastajamäärät laskivat hieman, mutta ne tulivat yhä suosikkilistan kolmoseksi ja neljänneksi ennen Lapin suosituimpia vapa-alueita. ■

Tuikki

SUOSITUIMMAT VAPA-ALUEET 2017

Alue	Kalastuslupien määrä
Ruunaan retkeilyalue	5 437
Niemisjärvet, Evon retkeilyalue	4 332
Hossa	3 945
Matildanjärvi	2 478
Simojoki	2 020
Enontekiön erämaa	1 945

Listassa ovat mukana kalavedet, joiden hoitoon Metsähallitus osallistuu.

Tuikki-niksi

Näin mittaat kalan oikein

Kalastusasetuksessa säädetään alimpien sallittujen pyyntipituuksien lisäksi myös, miten kalan pituus kuuluu mitata: ”Kalan pituus mitataan leuan kärjestä suoraksi ojennetun, yhteen puristetun pyrstöevän kärkeen.”

Helppoa vai onko sittenkään?

Paras mittaus tapa on asettaa kala kyljelleen mahdollisimman tasaiselle alustalle, mittanauhan ollessa joko kokonaan tai osittain kalan alla. Varsin yleinen virhe on laittaa mittanauha kalan päälle siten, että se kulkee kalan kaarevaa kylkeä pitkin. Näin mitattuna kalan pituuteen tulee koosta riippuen useita senttejä ylimääräistä.

Luotettavimmin pituuden mittaus onnistuu mittakaukalolla. Siinä mittaus on helppoa, koska kalan leuan kärki sijoittuu automaattisesti mitan nollakohtaan. Riittää, kun varmistuu, että kalan suu on kiin-

Kalan pituus mitataan leuan kärjestä suoraksi ojennetun, yhteen puristetun pyrstöevän kärkeen.

ni, ja pituus luetaan kevyesti yhteen puristetun pyrstöevän kärjestä. Mittakaukalot ovat maailmalla varsin yleisiä, mutta Suomessa niitä näkee käytössä varsin harvoin.

Muitakin hyviä mittaus tapoja kuitenkin on. Mittanauhan voi esimerkiksi teipata veneen pohjalle tai muuhun sopivan tasaiseen paikkaan. Rantakalastajan kannattaa merkitä tärkeimmät alamitat vaika

ka vavan tyveen tai haavin varteen, jossa ne kulkevat aina mukana. Jos tarkoituksena on päästää kala takaisin veteen, tulisi kala mitata mahdollisimman nopeasti ja hellävaraisesti. Selkeästi alamittaista kalaa ei tietenkään kannata edes mitata, vaan vapauttaa mieluiten kalaa kokonaan vedestä nostamatta. ■

Teksti ja kuvat Ville Vähä

Rumpali, kalastaja, kokki

Kun Janne Pekkala kokkaa ja puhuu, hän puhuu yli tuhannen TV- ja radio-ohjelman kokemuksella. Yhtä pitkään mies on harrastanut perhokalastusta.

Aku Ahlholm, teksti | Teija Soini, kuvat

Päivä lähtee misailusta. Termi tarkoittaa valmistelua ja tulee ranskan sanoista *mise en place*, panna paikoilleen, **Janne Pekkala** valistaa.

Pekkala on tuttu kasvo Oulun katukuvassa ja laajemmallakin. Hän teki Ylelle 300 jaksoa Makupalat-ohjelmaa yhdessä toimittaja **Timo Nykyrin** kanssa. Lisäksi kaksikko teki peräti 20 vuotta Radio-Suomen Eväsreppu-ohjelmaa.

– Joskus kuljettiin kaupan hyllyjen välillä ja mietittiin, mitä ihmettä tehtäisiin lähteykseen. Meille saatettiin tulla ehdottelemaan, mitä kannattaisi laittaa, Pekkala muistelee.

Tänään kokki laittaa harjusta, lempikalaansa. Pekkala on harrastanut perhokalastusta yli 20 vuotta. Lempikohteet löytyvät läheltä eli esimerkiksi Kiiminkijoelta tai Iijoen lähikoskista, mutta myös Kitkajoen yläosa Kuusamossa on hyvin tuttu paikka.

Usein saaliina on juuri harjus. Mieleenpainuvia ovat ne harvinaiset hetket, jolloin syönnille ei meinaa tulla loppua. Jokainen kalastaja tietää, miten monesti saa pyytää tyhjää, mutta joskus yhtäkkiä kaikki on kohdallaan eikä kukaan oikein tiedä, miksi. Pekkala muistelee yhtä kalareissua Kuusamoon, kun harjukset is-

kivät ahnaasti pieneen punapyrstöiseen perhoon: red tagiin. Mikään muu ei kelvannut, mutta sillä tuli koko ajan, kunnes syönti loppui kerrasta yhtä arvaamatta kuin oli alkanut.

Harjus on hieno saalis myös keittiössä. Siitä Janne Pekkala on suunnitellut Tuikin 10-vuotisjuhlaruuan.

Kokkaava rumpali

Harjuksen lisäksi juhlareseptiin kuuluu niin monta ainesosaa, että kokonaisuuden hallinta vaatii jo jonkinmoista rytmitajua. Sitähän Pekkalalta löytyy. Oululaiset tuntevat hänet rockrumpalina. Vai pitäisikö sanoa blues-rock-country- ja niin edelleen-rumpali, sillä monenlaista musiikkia soittavat hänen bändinsä The Knockouts ja Discotransit.

Pekkala on järjestänyt veljensä kanssa kavereille ja sukulaisille Korpirock-festareita sukutilallaan eli Pekkalan pihalla Oulun Korpikylässä. Oikeastaan kyse on suurista puutarhajuhlista, jotka ovat vuosi vuodelta paisuneet.

Mutta päivä keittiössä on ohi, ja lopputuloksen voitte luntata seuraavalta aukealta. Janne Pekkala jää vielä tiskaamaan, kun muut pakkaavat tavaransa ja poistuvat

kylläisinä kuvauksista. Nykyisin kokeilla ei ole enää apulaisia kuten joskus.

Kotona odottavat vielä likoamassa olevat herneet. Pekkalan uusperheellä on hernekeittopäivä. ■

Eräluvat-fakta

Tuikin 10-vuotisjuhlaresepti löytyy seuraavalta aukeamalta.

Pähkinävoilla aateloitua harjusta, leipämurua ja kananmunaa

Harjus

Kookkaita harjuksia perattuina ja suomustettuina sekä fileiksi leikattuina, noin 200 g/ruokailija.
(Pienikokoiset kalat voit paistaa pyöreinä.)

- suolaa
- rouhittua mustapippuria
- vehnä jauhoja
- 1/2 ranskanleipä
- 4 kovaksi keitettyä kananmunaa
- nippu tilliä
- 200 g voita
- 1 sitruunan raastettu kuori ja puristettu mehu

Perunalumi

- 1 kg puikulaperunoita
- suolaa
- vettä
- 2 dl smetanaa
- 2 rkl dijon-sinappia
- 1 rkl hunajaa
- 1 tl mustapippurirouhetta
- kukkakaali ja parsakaali
- suolaa
- vettä

Juhlaruuaksi harjusta

Janne Pekkala, reseptit | Teija Soini, kuvat

Tuikki tilasi juhlanumeronsa kunniaksi **Janne Pekkalta** kalareseptin. TV-kokki valitsi kalaksi harjuksen, joka on yleinen saalis Metsähallituksen pohjoisilla vapa-alueilla.

Valmistus alkaa kalasta. Se suomustetaan, ei nyljetä. Nahka säilytetään, jotta lihan pinnassa olevat hyvät maut ja ainekset

säilyvät valmistuksen ajan. Jos kala nyljetään, hyvät rasvat haihtuvat. Parasta olisi, jos kala saisi asettua pyynnin jälkeen yön yli jääkaapissa, jotta ainekset tasaantuisivat jälleen lihaan.

Janne Pekkala sanoo ihmisten usein muistelevan, miten kala tai liha oli ennen vanhaan erityisen hyvää, kun mummut

ja papat laittoivat sitä.

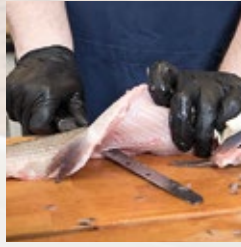
– Heillä ei ollutkaan kiire ruuanlaitossa.

Kun Tuikin juhlaruoka laitetaan, unohdetaan kiire, aivan kuin se on unohdettu saalista pyydettyä. Harjuksen kaveriksi sopii puolalaiseen tapaan kuutioitua leipää ja muna. Kannattaa kokeilla! ■

VALMISTUSOHJEET

HARJUS

Pyyhi paperilla kuivaksi peratut ja suomustetut harjukset. Leikkaa kala fileiksi ja annospaloiksi. (Pienemmät harjukset voit jättää pyöreiksi. Tee nahkaan pieniä viiltoja ja hiero suolat pintaan!)

Ripottele suolaa kalapalojen pintaan. Anna maustua 20 minuuttia. Laita laakea iso pais-tinpannu liedelle kylmänä ja lisää pannulle 50–100 g voita. Lämmitä voita koko ajan pyöritellen pannulla. Voin tulee pikku hiljaa paah-tua, jolloin se tummuu hitaasti. Voin saatua houkuttelevan pähkinäisen tuoksun on se valmista. Voi ei saa missään nimessä palaa. Lisää pannulle vehnä jauhoissa pyöritellyt kalat. Paistele ne pikku hiljaa molemmin puo-lin, välillä pannua kallistellen ja kaloja voilla vaelten.

Kaloihin tulee kaunis väri pintaan. Palat kyp-syvät varsin nopeasti, noin 5 minuutissa. Jos tuntuu, että pannu meinaa kuumeta liikaa, voit nostella sitä välillä pois liedeltä ja alentaa lämpötilaa.

Kun kalat ovat valmistuneet, nosta ne esil-lelaittovadille ja peitä foliopaperilla. Lisää pannulle reilusti voita sekä pilkottua keitet-tyä kananmunaa, pilkottua valkoista leipää, raastettua sitruunankuorta ja hakattua tilliä. Paista seoksesta rapeaa ja mausta se vielä sitruunanmehulla. Kaada seos kalojen päälle ja tarjoa ruoka heti.

PERUNALUMI

Kuori puikulat ja keitä ne kypsiksi reilusti suolalla maustetussa vedessä. Perunoiden kiehuessa sekoita smetanana joukkoon dijon-sinappia ja mustapippurirouhetta, mausta vielä lusikallisella hunajaa. Vatkaa kuohkeaksi.

Kun perunat ovat kypsiä, purista reikäpuristi-mella niistä ryynimäistä perunalunta annos-kekoihin. Kuhunkin kekon keskelle silmäksi lisätään reilu lusikallinen smetanaseosta.

Kukkakaali ja parsakaali pilkotaan tasakokoi-siksi nupuiksi, maustetaan suolalla ja anne-taan maustua 15 minuuttia. Ne kypsennetään höyryttämällä kattilassa esimerkiksi siivilän päällä kannen alla.

KOKIN VINKIT

- Kokeile laittaa perunan sekaan muusiin hieman sinappia.
- Älä heitä pois kukkakaalin tai parsan varsia! Niistä saa maukkaan keiton.
- Kuumenna voita, kunnes se saa kullanuskean värin. Sitten vasta lisätään kala pannulle!
- Tavallisin virhe kalan valmistuksessa on kypsentää liikaa, jolloin kala kuivuu.

Parhaat kalavaleeni

Markku Myllylä on kerännyt kalatarinoita kirjaksi. Nyt on jälleen tuhat kertomusta odottamassa julkaisua. Mutta miksi kalat aina kasvavat kertoessa?

Tuomo Pirttimaa, teksti ja kuvat

Sain eilen Tuusulanmerestä sen verran ison siian, että sen varjonkin suolaamiseen meni puolitoista kiloa merisuolaa.

Määritelmän mukaan kalavale on liioiteltu kalastustarina. Siitä on hyvä lähteä liikkeelle, mutta mikä kalavale oikein on ja mistä siinä on kysymys?

– Ehkä kalavaleissa on kyse siitä, että meillä on aina arvostettu isoa kalaa ja ison kalan saajaa – siihen kun ei kaikista ole. Joku tämmöinen siinä on perimmiltään takana, kalastusneuvos **Markku Myllylä** pohtii.

Ammattikalastaja Ilveksen rysään oli uinut aivan valtava merilohi. Kalamiehet kyselivät, että kuinka suuri se lohi oli? – Niin se oli iso se lohi, että oli syönyt mahansa pullolleen hylkeitä.

Kilpailua myös tarinankerronnasta

Markku Myllylä on kerännyt kalatarinoita jo pitkään. Myllylän entinen työnantaja Kalatalouden Keskusliitto kustansi niistä

kirjan *Jodlaava matikkakoira* vuonna 1995. Myllylän jäätyä eläkkeelle juttujen kerääminen on jatkunut. Nyt niitä on jemmassa tuhannen kappaleen kiepeillä odottamassa koostamista. Siksi Myllylä, kalastusneuvos ja nykyään myös oloneuvos, on hyvä henkilö miettimään sitä, mistä kalavaleissa on kysymys.

– Toisaalta kalajutut ja -valeet ovat yleistä hauskanpitoa. Kun kalaukkojen kööri kokoontuu ja saunotaan, niin kyllähän siinä tarinaa riittää ja syntyy suoranainen kilpailu, kuka kertoo hulluimman jutun.

Kerran alkoi 10-heppäinen Johnson-perämoottori verkoille mennessä ryytyä, kierrokset katosivat. Kauhea hauki puri potkuria! Kumautin sitä airolla ja nostin paattiin. Kämpällä iskin hauen muuripataan ja ämpärillisen pottuja höysteeksi. Vartin päästä alkoi kuulua ihme rousketta. Hauki oli viroonnut, syönyt kaikki perunat padasta ja mulkoili vihaisesti meikäläistä. Kannoin koko roskan laiturin päähän ja lemppasin järveen – kahden vuoden päästä kuulin, että järven selällä oli nähty porskivan jumalaton hauki iso kypärä päässä!

Markku Myllylä on kerännyt kalajuttuja kirjaksi asti. Miksiköhän tämä Haminasta pyydetty saalis on niissä muuttunut?

Varsinkin karkuun päässeillä kaloilla on taipumus kasvaa yllättävän rivakasti. Antti Pylvään karkuuttaman taimenen varjonkin suolaaminen olisi todennäköisesti vienyt kilon karkeata suolaa.

Kuhaa peratessa sen vatsasta löytyi kilon ahven, melkein elävä ja täyttä filevärkkiä.

Savossa kenties kovimmat jutut

Eli kyse ei välttämättä ole kalalla vaan myös tarinalla kilpailemisesta?

– Jotain sellaistaakin siinä on, tuolla Savossa ainakin. Siellähän ne on kovia kertoamaan juttuja muutenkin, Myllylä arvioi.

Kaveri sai uistelemalla 16 kilon hauen. Peratessa sen vatsasta löytyi 7 kilon taimen. Taimen oli juuri nielty, melkein potki vielä. Tuostapa syntyy graavikallaa, ajatteli kaveri ja perkasi senkin. Taimenta avatessa sen mahasta pullahti kolmen kilon kuha. Kuha oli ihan ehta, ei yhtään sulanut ja täysin syömäkelpoinen. Teenpä tuosta kuhasopan, ajatteli pyytömies.

Kuhaa peratessa sen vatsasta löytyi kilon ahven, melkein elävä ja täyttä filevärkkiä. Hyvää se on paistettu ahven, ajatteli kalamies ja perkasi senkin.

Ahvanta peratessa vatsasta löytyi 300 gramman särki. No jopas, tästähän saa suolakalan, mietti mies ja perkasi särjen. Särjen vatsassa oli jotakin kummaa,

tarkemmin katsottuna se osoittautui pieneksi nahkakukkaroksi. Kaveri avasi kukkaron, löysi sieltä kahden euron kolikon ja taitellun paperilapun. Lapussa luki että "Saatanan savolainen valehtelija, osta tuolla vielä pippuriakin".

Toisaalta hyvällä kalavaleella pystyy kuvailemaan mieleenpainuvasti jotain luonnonilmiötä, esimerkiksi karua lampea.

Kiihtelysvaaran Kastelammissa on kaloilla niin vähän ravintoa, että kun sain lampeesta kaksi matikkaa, ne söivät kalasopan kiehuessa keitosta perunat ja sipulit.

Samaan aikaan Kainuussa kuhan levittäytyminen on saanut huolestuttavia piirteitä.

Kainuun kalavesiltä kerrotaan, että isoja haukia ja kuhia on valtavasti. Kuhmon Iivantiirassa isännät sanovat, että kuhia on niin paljon, että häiritsevät jo metson soidinta.

Kuva: Aku Ahlholm

Veli Autti voitti alan ammattilaisten kalastuskilpailun kisan ainokaisella, pienellä ahvenella. Ilman mielikuvitusta tästäkään kisasta ei jääne kerrottavaa.

Laura Ticklénin väsyttämä evälekattu taimen oli valehtelematta yli vaaditun pyyntimitan. Kuvan julkaisu ehkäisee kalaa kasvamasta jälkikäteen.

Kekkosvitsit oma lukunsa

Urho Kekkonen ei voi mitenkään ohittaa kalavaleista puhuttaessa. Kilpailuhenkisen presidenttimme halu olla aina seurueen kovin kalamies sai joskus jopa pohjoisko-realaisia piirteitä. Asia tunnettiin jo omana aikanaan yleisesti, ja siitä muotoutui eräs parhaista kekkosvitseistä.

Myllylän mukaan Kekkonen kalapuntari on yksi perinteisimpiä kalastusjuttuja. Se sijoittuu milloin Änätille, milloin Lentualle ja paljastaa myös yhden kalajuttujen tunnuspiirteiden: äärimmäisen notkean muokautumiskyvyn kertojansa mukaan.

Kekkonen oli kalassa Kuhmon vesillä ja rantautui päivän päätteeksi erämaataloon. Perheeseen oli samana päivänä syntynyt lapsi, jota ei ollut vielä punnittu. Presidentti lainasi vauvan punnitukseen

kalapuntariaan ja niin luettiin Kuhmolaisesta seuraavalla viikolla uutinen: "Lentiiiraan syntyi 12 kilon potra poikalapsi."

Saatu saalis kasvaa koko ajan

Mutta eivät kalavaleet aina ole pelkkää hauskanpitoa. Oma lukunsa ovat ne kalastajat, jotka uskovat itsekin juttuihinsa ja joiden gramma ei välttämättä ole kaupan vaa'alla kalibroitu.

Itse ihmettelin kotipitäjän vesillä kalamiestä, joka tuntui saavan puolen kilon harjuksia melkein mistä vain. Kiloisia suurimmat.

Kun sitten kävimme yhdessä kalassa, saimme juuri ja juuri mitan täyttäviä pannulle laitettavaksi, yhden pannullisen verran. Jälkeenpäin kuulin muille kerrotun

version meidän reissustamme. Taas ne harjukset olivat puolikiloisia ja lukumäärä oli kasvanut samassa suhteessa kuin paino.

– Vuosi vuodeltahan ne saaliskalat kasvavat, Myllylä kommentoi tätä kalastajatyyppejä.

Loppuun mykistävin juttu kaikista. Kuusamon Uistimen toimitusjohtaja **Kimmo Korpua**, kerropa oikein hyvä kalavale!

Kimmo katselee kysyjää kulmat koholla tovin ja sitten se tulee:

– En tiedä. Ei ole koskaan tarvinnu valehella.

Sinä se sitten jaksat kehua sitä Kuusamossa olevaa kesämökkiäsi. Kait siinä on jotakin vikaakin?

– Niin onkin. Järvessä on niin paljon kaloja, että niitä täytyy hätistellä tieltä, jos haluaa ämpärillisen vettä saunaan. ■

Kalamiehen rukous: Oi Ahti anna kerrankin sellainen saalis, ettei tarvitse valehdella.

Ei muuta kuin runsaasti mielikuvitusta ja reilusti lioittelua, niin kyllä tästäkin saaliista muisteltavaa riittää.

Skräpfisk blir läckerhet – små mörtar kan tillredas på många sätt

Antti Pylväs, bild och text

Efter islossningen är mörtan ofta den första fisken som nappar på betet. Mörtarna rör sig i stim och man får ofta upp många mörtar i rad med mete. Det här kan vara ganska irriterande, men egentligen är det onödigt att harma sig. Om man tillreder små mörtar på rätt sätt får man lätt en god måltid.

Mörten var tidigare en ekonomiskt viktig fisk, och saltad och torkad mört utgjorde en viktig del av människornas näring. Under hungeråren var det fisken som räddade folk från svältöd. Fångsten bestod ofta av mört och gädda. Mörtan är mild i smaken och har mycket sämre rykte än den förtjänar.

Om man är rädd för fiskbenen, är det bästa sättet att hantera mörtar att filea dem. Resten av de beniga delarna kan man mala i en köttkvarn. Av denna massa kan man steka fiskbiffar eller fiskbullar i smör.

Det finns åskådliga videon på nätet om fileing – och övning ger färdighet.

Små mörtars ben mjuknar då man låter dem småkoka länge i en gryta. Då man laggar en gryta ska man rensa och fjälla mörtarna. Det lönar sig att reservera tid till att tillreda fiskarna, för det läckra slutresultatet är mödan värt.

Benen blir mjuka också om mörtarna marineras ordentligt. Små mörtar som stått i marinad över natten kan man exempelvis steka på halster. Traditionellt brukade man göra marinad för konserver. Konserverburkar fyllda med fisk och marinad hålls i ugnen i låg värme i minst två timmar.

Finsmakarna vet att gravad mört är en läckerhet som kan mäta sig med sik. Om man vill få upp större mörtar, lönar det sig att fiska nära botten. ■

Mörtgryta

Fjälla, rensa och skölj mörtarna. Ta loss fjällen med en sked. Klipp bort fenorna med sax.

Varva i en ugnform

ca 1 kg små mörtar (eller andra små fiskar)
1 hackad lök
ca 1 msk salt
vit- eller svartpeppar
ketchup efter eget tycke
Några centimeter vatten på formens botten.
Tillsätt smörklickar eller matolja på ytan.

Du kan lägga skivor av rågbröd eller sidfläsk underst eller överst i ugnformen. Badda grytan i ugnen under folie eller lock i ca 120 grader i 6–8 timmar eller tills benen är helt mjuka. Mörtan har hårdare ben än abborren, och det tar därför längre tid för dem att bli mjuka. Lägg till vatten enligt behov. Åt grytan varm eller kall exempelvis på bröd.

Recept: Antti Pylväs och Kati Jurkko

Eräluvat-fakta

Suomeksi MAUKASTA SÄRKIPOTTIA

Särki piti nälkävuosina suomalaiset hengissä. Nykyisin kalastaja voi jopa harmitella saadessaan särjen saaliiksi. Oikein käsiteltynä pienistäkin särjistä saa helposti ruokaa. Ruodot voi perata tai pehmentää hauduttamalla pitkään. Särkipotti tehdään suomestuintuista särjistä hauduttamalla 6–8 tuntia uunissa ohjeen mukaan.

Mest fisk med nät

Siken var den tredje vanligaste fisken i fångsten vid Kvarken, vid Finska viken var mörten på tredje plats.

Populariteten för passivt fiske (fiske med övriga redskap än spö) minskade åter i föl, men största delen av fångsten drogs ändå upp med nät.

Av den totala fångsten fiskades 40 procent med nät, medan nätfångstens andel ännu år 2000 var ungefär hälften. Andelen fisk fångad genom spöfiske och trolling var sammanlagt 26 procent. Med metspö, liksom med pilk, drogs upp ungefär tio procent av den totala fångsten.

Enligt Naturresursinstitutet Luke bestod ungefär hälften av fritidsfiskarnas fångst av abborre och gädda. Dessa fiskarter var också de vanligaste i fångsten i de finlandssvenska områdena i Nyland och Kvarken. I Skärgårdshavet och Åland var braxen den näst vanligaste fisken och gäddan kom där på tredje plats. Strömningen var den fjärde rikligaste arten i fångsten.

Vid Finska vikens kust var mörten den tredje vanligaste fisken i fångsten, medan siken var på tredje plats vid Bottenhavet och Kvarken.

Då man ser på de starkt finlandssvenska områdena fanns det mest fritidsfiskare i Egentliga Finland (27 %) och minst i Nyland.

Naturresursinstitutets undersökning baserade sig på ett sampel på 7 500 finländare. ■

Kort

Vad är Tuikki på svenska?

Tuikki är Forststyrelsen tidning för fiskare, men ordet "tuikki" är också ett finskt ord som har att göra med fiske: "tuikki" är det fenomen då fiskar kommer till ytan för att nafsas så smått. De lämnar efter sig bara ringar, som breder ut sig på vattenytan. ■

Köldgrader men dåligt med is

Förra vintern var exceptionell. På många områden var isarna svaga trots att det var köldgrader. Enligt miljöcentralen berodde det här på att det fanns så mycket snö. Snötäcket tryckte på de tunna isarna, och vat-

ten strömmade upp på isen. Samtidigt isolerade snötäcket isen effektivt från kölden, och kärnis kunde inte bildas. ■

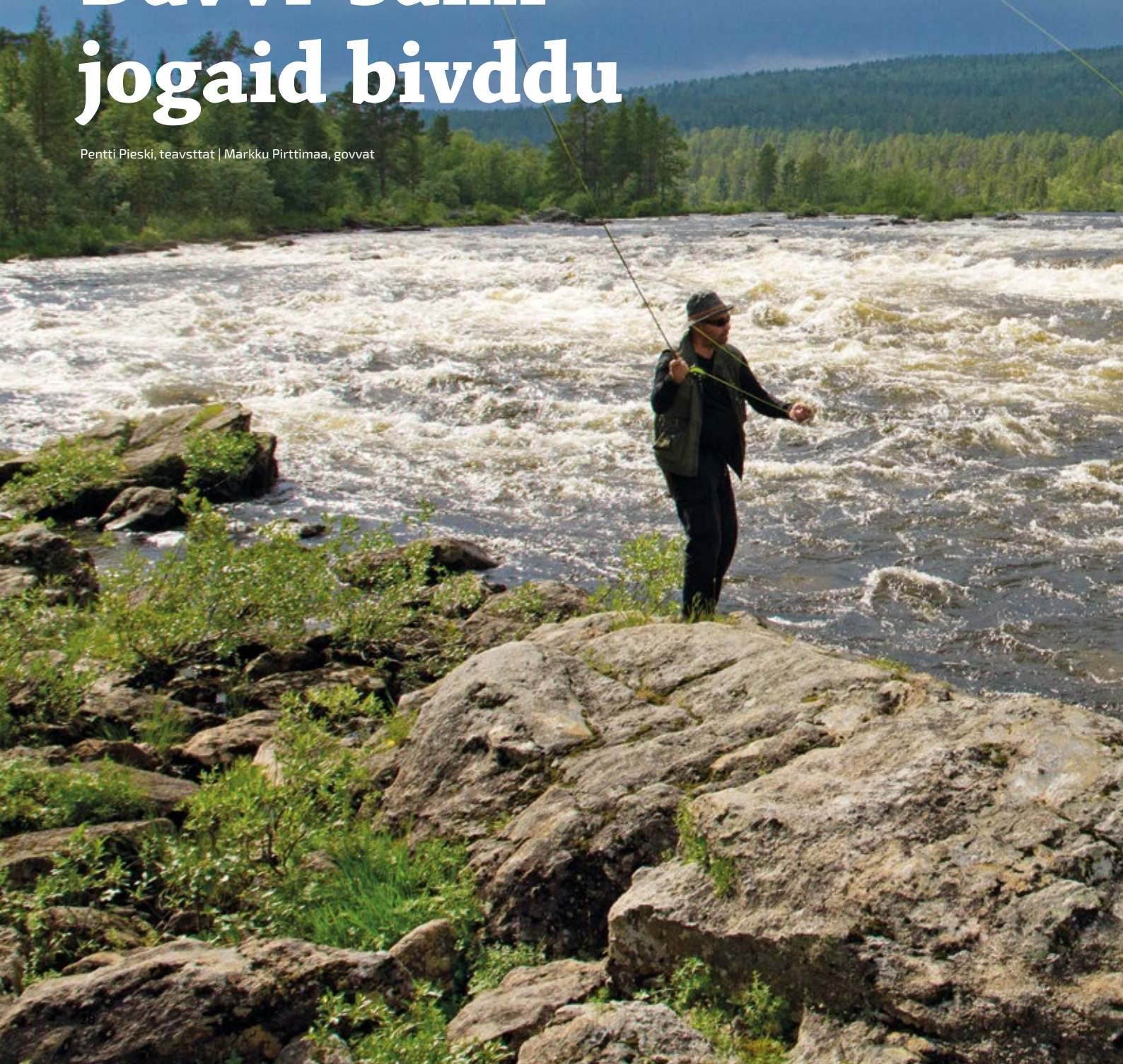
De populäraste fiskeställen i södra Finland

Forststyrelsens populäraste fiskeställen ligger inte i Lappland, som man lätt skulle tro. Nej, de populäraste ställen är strövområdena i södra Finland.

Över 5 400 fisketillstånd inlöstes till Ruunaa strövområde i Lieksa. Till Niemisjärvi i Evois strövområde inlöstes för sin del över 4 000 fisketillstånd. De populäraste spöfiskeområdena i Lappland var Torne älv–Muonio älv–Könkämäeno samt Simojoki. Till bägge av dessa spöfiskeområden såldes 2 000 fisketillstånd. ■

Ođđa Guolástanláhka nuppástuhtii Davvi-Sámi jogaid bivddu

Pentti Pieski, teavsttat | Markku Pirttimaa, govvat

Mannan jagi fápmui boah-
tán guolástanlága Dav-
vi-Sámi ássiide guoskevaš
nuvttá guolástanlobi láhkaparagráfas
daddjo, ahte lohpi ii guoskka Deanu
ja Njávdáma čázadagaid luosa ja dáp-
moha goargnanguovlluid, Doallán-
joga ja Báhcaveaji luosa ja ja dáp-
moha goargnanguovlluid iige maiddá Dur-
nos- ja Ovnnesjoga čázadagaid luosa ja
dáp-
moha goargnanguovlluid. Dáidda
guovlluide galgá oastit sierra lobi
Meahciráddehusas.

Láhkaásaheami ákkastallamiin lea
máinnašuvvon suvdilis guollebivdu,
mii gáibida lobiide dihtomeriid, vai
sáhtá čuovvut guollebivddu dási.

Dan dihtii maiddá báikkálaš ássiid
lobit šadde lobiid dihtomearrevuogáda-
ga sisa. Sii maiddá galget oastit Meah-
ciráddehusas lobiid stáhta čáziide dego
mátkkálaččat.

- Boahá dorvvohis dovdu, go bur-
gigohtet vuoigatvuodaid, mat báikká-
laččain leamašan álo. Ovttaeardásaš-
vuodajurdda lea bajá midjiide, dainna
bastet ákkastallat min vuoigatvuodaid
gáržžideami, dadjá **Tauno Ljetoff**
Anáris.

Tauno Ljetoff eatni beale sogas leat
bivdán dáp-
mohiid Juvdujogas mángga
sohkabuolvva áigge ja áhčis bealde fas
Báhcaveajis. Guolis leamašan álo stuor-
ra rolla su dálá ja mánnávuoda borran-
beavddis.

- Fikkan sirdit guollebivddu árbevie-
ru iežan mánáid. Gánda-guokta ássaba
Roavvenjárggas ja álo go soai boah-
tiba mu lusa Anárii, de mannat guollebiv-
dui, dálvit njáhkásevttiid lusa ja geas-
sit suhkat Juvdui dahje suohpput sáim-
maid min ruovttujávrái, Tauno Ljetoff
muitala.

Turistalobi oastin eahpevuoiggalaš báikkálaččaid mielas

Vaikke od-
da guolástanlága fápmui
boah-
tin oaivvildii báikkálaš ássiid
guolástanvuoigatvuodaid gáržžideami,
de guollebivdu joatkašuvai lihkkáge
muhto dan luondu nupástuvai.

- Guollebivdui vuolgedettiin gárttai
válljet, ahte rihkkugo lága vai iigo vuol-
ge. Ovtta lobi osten mannan gease, loh-
ká Ljetoff ja joatká: - Dáp-
motnállái eai
leat ráddjendárbbut Juvdujogas. Dutka-
mušat eai dan čájat dan ja dan dáfus eai
livčče lean ákkat bivddu ráddjemii.

Meahciráddehusa fuoddbálvalus-
aid pláneaddji Markku Seppänen mie-
las lohpe-
meari figget heivejit suvdilin.
- Jus dutkanbohtosat čájehit, ahte guol-
lenáli lea vejolaš ávkkástallat dáláža
eanet, dalle sáhtá lasihit lohpe-
meari, Seppänen muitala.

Ljetoff ii oainne vuoiggalažžan, ahte
sii báikkálaččat galget gilvalit guolá-
stanlobiin turisttaiguin. - Dohkkehi-
vččen dan, ahte mis livččii smávva
máksu guolástanbaji lobis. Ferte mui-
tit, ahte min lustaáigge vejolašvuodat
boaitto-
beale guovlluin leat oalle rá-
jálaččat. Luondu ávkkástallan, dego
guollebivdu lea mángasiidda dehálaš
sivva bissut dáppe. Dálá dilis lea váttis
áddet, ahte figgamuš lea lasihit čáziid
lustaanu jus min vuoigatvuodat váldo-
juvvojit eret. Dat bohciidahtta streas-
sa, bahčavuoda ja vuostálastinvuoijnja,
Ljetoff váidala.

Guolástanlága ollaš-
uhttin bovt-
tii mielaovdanbuktimiid Anáris ja heaju-
dii Meahciráddehusa beaggima sáme-
govllus.

- Meahciráddehusas ii dadibah-
but leat vejolaš dulkot lága dahje bidjat
báikkálaš olbmuid buoret dillái go lágas
lea mearriduvvon, **Markku Seppänen**
čilge. ■

Eräluvat-fakta

Lyhyesti suomeksi

MILTÄ KALASTUKSEN MUUTOS PAIKALLISISTA TUNTUI?

Kun Eduskunta hyväksyi uuden kalastuslain, pohjoisessa nousi myrsky. Tuikki-lehti haluaa nyt antaa suunvuoron paikallisille. Ylä-Lapin asukkaita koskevassa, maksuttoman kalastuksen pykälässä mainitaan, että tarkoitettu lupa on henkilökohtainen ja se annetaan enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Lupa ei kuitenkaan koske vesistöjen lohen ja taimenen nousu-alueita, vaan niihin koskevat erilliset luvat valtion vesialueille myöntää Metsähallitus. Myös paikkakuntalaisten luvat muut-
tuivat maksullisiksi kiintiö-
luviksi, kuten matkailukalas-
tukselle oli aikaisemmin.

Vaikka paikallisten kalastus
vaikeutui lainmuutoksen myötä
viime vuonna, silti kalastus
jatkui, sen luonne vain muuttui.
Inarissa asuva **Tauno Ljetoff**
kertoo, että kalastamaan läh-
tiessä piti tehdä valinta: rikkoo-
ko lakia vai jättääkö menemät-
tä. Hän kertoi ostaneensa viime
kesänä yhden luvan.

Kalastusluvut

Ennen kalastusta maksetaan kalastonhoitomaksu. Sillä voi jo kalastaa yhdellä vavalla suuressa osassa maata järvillä, lammilla tai merialueilla. Muuhun kalastukseen tarvitet kalastonhoitomaksun lisäksi vesialueen omistajan luvan, jonka valtion vesille saat Metsähallitukselta. Näillä sivuilla kerromme, minkälaisen luvan tarvitset.

HUOM!
PAKOLLINEN
MAKSU!

Kalastonhoito- maksu

Kalastonhoitomaksun maksavat kaikki **18–64-vuotiaat kalastajat**, jotka kalastavat muuten kuin onkimalla, pilkkimällä tai silakkalitkalla. Kalastonhoitomaksun lisäksi tarvitet vesialueen omistajan luvan pyydyskalastukseen, usealla vavalla kalastukseen ja yhden vavan kalastukseen virtavesissä tai rajoitetuissa erikoiskohteissa. Rajoitetut kohteet näkyvät kalastusrajoitus.fi-palvelussa!

HINNAT 2018

Kalenterivuosi	45 €
Viikko (7 vrk)	15 €
Vuorokausi	6 €

HANKI NÄIN!

- **Verkkokauppa:** www.eräluvut.fi
- **Palvelunumero** 020 69 2424
arkisin klo 9–16
- **Palvelupiste:** R-kioskit ja lähes kaikki Metsähallituksen luontokeskukset

Metsähallituksen luvut valtion vesille

PYYDYSLUPA

- Saat kalastaa verkoilla, katiskoilla, syöttikoukulla, rysällä, pitkälläsiimalla, atraimella, harppuunalla tai jousella valtion vesillä.

VAPALUPA (vapa-alueet sivulla 32)

- Tietyissä kohteissa kalastonhoitomaksun lisäksi tarvitaan erillinen vapalupa. Tällaisia kohteita ovat usein alueet, joilla on erityisen arvokasta luonnonkalaa ja/tai istutuskalaa, kuten taimenta, harjusta, rautua tai kirjolohta. Vapalupa hankitaan jokaiselle vapa-alueelle erikseen.

NUORISOLUVAT

- Alle 15-vuotiaat voivat hankkia joko viikon tai vuoden vapaluvan ilmaiseksi useille vapa-alueille.
- Alle 18-vuotiaiden vapaluvat yleensä puoleen hintaan.
- Alaikäisen ei tarvitse maksaa valtion kalastonhoitomaksua.

PILKKI, ONKI JA SILAKKALITKA

- Maksuttomia yleiskalastusoikeuksia samaan tapaan kuin sienestys ja marjastus, jotka ovat jokamiehenoikeuksia. Maksuton oikeus koskee kalastusta yhdellä vavalla.
- Voi olla kiellettyä tai erillisen luvan vaativaa joillain erityisalueilla, kuten vapa-alueilla.
- Kielletyt pilkki- tai onkialueet näet kalastusrajoitus.fi-palvelusta.

PYYDYSLUVAT

Metsähallituksen pyydyslupa-alueet voivat olla järvi-, kunta-, kalatalous-alue- tai vesistöaluekohtaisia. Pyydysluvalla saa kalastaa ns. seisovilla pyydyksillä sekä myös atraimella (tuulastus), harppuunalla ja jousella. Pyydyslupa on tarkoitettu vapaa-ajan kalastukseen – kaupallisen kalastuksen luvat myönnetään erikseen.

Pyydysluvat ovat pyynti- tai vene-kuntakohtaisia. Ne ovat voimassa kalenterivuoden.

Hinnat 2018

Lupa-alueet 1	Lupa-alueet 2	Lupa-alueet 3
Verkko (pituus enintään 31 m)		
4 €	6 €	10 €
Katiska, 3 kpl		
4 €	6 €	10 €
Syöttikoukku, 10 kpl		
4 €	6 €	10 €
Rysä (korkeus enintään 1,5 m)		
4 €	6 €	10 €
Pitkäsiima (enintään 100 koukku)		
4 €	6 €	10 €
Nuotta (alle 6 m tai paunetti)		
24 €	24 €	40 €
Atrain, harpuuna ja jousi		
4 €	6 €	10 €

Lupa-alueiden hinnoittelussa käytetään kolmea eri maksuluokkaa. Hinnoittelu perustuu kalavesien hoitokuluihin (esim. aktiiviseen istutushoitoon), lupa-alueen pinta-alaan sekä kalaveden tuottoon ja arvoon (esim. hyvät kuhavedet).

Hanki näin!

- **Palvelunumero**
020 69 2424 arkisin 9–16
- **Metsähallituksen asiakaspalvelupisteet**
- **Erilliset paikalliset luvanmyyntipaikat**

Tarkemmat tiedot pyydyslupa-alueista ja erillisistä luvanmyyntipisteistä:
www.eräluvut.fi

PILKKI JA ONKI

Pilkkiminen, onkiminen ja silakkalitkalla kalastus ovat Suomessa maksuttomia yleiskalastusoikeuksia samaan tapaan kuin sienestys ja marjastus, jotka ovat jokamiehenoikeuksia. **Maksuton oikeus koskee kalastusta yhdellä vavalla.**

ELY-keskukset voivat kieltää onkimisen ja pilkkimisen joillain erityisalueilla. Esimerkiksi useilla Metsähallituksen vapa-alueilla tarvitaan vapalupa myös onkimiseen ja pilkkimiseen.

Katso pilkki- ja onkirajoitukset Kalastusrajoitus.fi-palvelusta!

VETOUISTELU

Vetouistelu on tavallisin kalastuslaji, jossa käytetään useampaa kuin yhtä vapaa. Koska kalastonhoitomaksulla saa kalastaa vain yhdellä vavalla, vetouistelija tarvitsee kalastonhoitomaksun lisäksi vesialueen omistajan kalastusluvun.

Valtion vesillä vetouistelun harrastajat käyttivät ennen niin sanottua koko maan vapalupaa. Nyt sekaannusta herättänyt lupa on lakkautettu ja jaettu pienempiin vapa-alueisiin: 3410 Itä-Lappi, 2410 Länsi-Lappi, 5411 Pohjanmaa ja Kainuu, 7413 Etelä-Suomi sekä 7412 Merialueet.

Vetouistelu on sallittua esimerkiksi näillä viidellä vapa-alueella. Eräluvut.fi-sivustolta löydät tarkemmat tiedot vesistöistä, joissa vetouistelu onnistuu. Suurin osa vapa-alueista on pienempiä, esimerkiksi lampia, yksittäisiä järviä tai virtavesiä, jotka eivät sovellu vetouisteluun.

Lue lisää vapaluvasta sivuilta 32 ja 33!

NUORISOLUVAT

Alaikäisten ei tarvitse maksaa valtion kalastonhoitomaksua. Metsähallitus haluaa tukea nuorten kalastusharrastusta tarjoamalla vapalupia nuorille edullisesti: alle 18-vuotiaat kalastavat vapa-alueilla edullisempaan hintaan ja alle 15-vuotiaat osin ilmaiseksi. Nuoriso-lupa on henkilökohtainen.

Nuoren vapalupa

Alle 15-vuotiaat voivat hankkia kohteesta riippuen joko viikon tai vuoden vapaluvan ilmaiseksi useille Metsähallituksen vapa-alueille. Alle 18-vuotiaat saavat luvan pääsääntöisesti puoleen hintaan.

Alle 15-vuotiaiden maksuttomia vapalupia voi hankkia Eräluvut-verkko-kaupasta tai palvelunumerosta 020 69 2424. Alle 18-vuotiaiden lupa on saatavilla myös mobiililupana. Kohteet, hinnat ja maksuohjeet löytyvät Eräluvut.fi-sivustolta.

VAPAPÄIVÄNÄ

9.6.2018 klo 10
lapset pääsevät ilmaiseksi useimmille vapa-alueille

Alaikäiset pääsevät Vapapäivänä ilmaiseksi kalastamaan, kunhan ilmoittavat nimensä ja vapa-alueen esimerkiksi sähköpostiin vapapaiva@metsa.fi.

Lue lisää: www.eräluvut.fi,
www.vapaa-ajankalastaja.fi,
www.facebook.com/vapapaiva

VAPALUPA

Vapaluvat voivat olla vuorokauden, viikon, koko kauden tai kolmen, kuuden ja 12 tunnin lupia. Lupien hinnat vaihtelevat alueittain. Hinnat löydät osoitteesta www.eräluvut.fi ja yleensä kunkin alueen infotaulusta.

Alennettuja hintoja

Alle 18-vuotias:

lupa yleensä puoleen hintaan.

Alle 15-vuotias: voi kalastaa samaan seurueeseen kuuluvan aikuisen luvalla samaan saaliskiintiöön tai ilmaiseksi tietyillä vapa-alueilla.

Perhelupa: hinta kaksinkertainen, saaliskiintiö kaksinkertainen.

Seuruelupa: hinta -10 %, henkilömäärä vähintään 10.

Vapa-alueiden lupaehtot, rajoitukset ja aluekuvaukset netistä www.eräluvut.fi.

Myynti

Mobiililupa 24 h

Aikuisten lupaluumerot

0600 55 1639 – 3 tunnin lupa

0600 55 1640 – 1 vrk:n lupa

0600 55 1641 – viikkolupa

Alle 18-vuotiaiden lupaluumerot

0600 55 1642 – 3 tunnin lupa

0600 55 1643 – 1 vrk:n lupa

0600 55 1644 – viikkolupa

Kännykkäluvan saa useimpiin vapa-alueisiin. Puhelun aikana näppäillään alueen nelinumeroisen tunnus, viikkoluvassa myös aloituspäivä. Tarkista, minkä pituiset luvat eri alueilla ovat käytössä. Tiedot löytyvät netistä www.eräluvut.fi tai alueen infotaulusta.

- **Puhelinpalvelu**
020 69 2424 arkisin 9–16

- **Eräluvut.fi** 24 h

- **Toimipisteistä**
Kalastuslupa voi ostaa useista Metsähallituksen asiakaspalvelupisteistä ja alueen yrityksistä. Myyjät näkyvät sivustolla www.eräluvut.fi.

Vapa-alueet

Vapa-alueet ovat Metsähallituksen erikoiskohteita, joissa on yleensä arvokkaita lohikaloja. Lohikalat lisääntyvät vesistöissä luontaisesti tai istutuksin tuettuina. Sen vuoksi alueille tarvitaan erillinen lupa. Vapa-alueilla on yleensä myös kalastajille suunniteltuja rakenteita kuten tulipaikkoja, laavuja, riippusiltoja, pitkospuita, polkuja ja laitureita.

= Luvan voi ostaa kännykällä.

Etelä-Suomi

 6502 Niemisjärvet, Evo
Hämeenlinna

7581 Länginkoski
Yhteislupa-alue
Kotka

 7413 Etelä-Suomen vapalupa

 7412 Merialueen vapalupa

Länsi-Suomi

 6515 Matildanjärvi
Salo/Teijo

 6545 Teerilampi
Ikaalinen

6550 Kotalan kosket
Yhteislupa-alue
Virrat

 6566 Koirajärvet
Kivijärvi ja Kinnula

 6567 Kaunistlampi
Kinnula

6576 Kolima-Keitele-koskireitti:
Kellankoski, Kymönkoski, Kärnänkoski
Yhteislupa-alue
Viitasaari

6586 Keihärinkoski
Yhteislupa-alue
Viitasaari

Itä-Suomi

 7510 Peurajärven kalastusalue
Nurmes

 7521 Änäkäinen
Liekka

 7525 Ruunaan kosket
Liekka

 7552 Mikkelin Valkea
Mikkeli

7561 Karvionkoski
Heinävesi

 7571 Viannankoski
Yhteislupa-alue
Maaninka

 7591 Konnuskoski
Leppävirta

Pohjanmaa, Kainuu

 5411 Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun vapalupa

 4525 Kylmäluoman retkeilyalue
Taivalkoski

 4570 Maasydänjärvi ja Ahvenlampi
Sievi

 5502 Hossa
Suomussalmi

 5505 Yli-Vuoksi
Suomussalmi

 5525 Syväjärvi
Kuhmo

 5571 Manamansalo
Vaala

 5572 Oulankajoki
Kuusamo ja Salla

 5573 Iijoen keskiosa
Yhteislupa-alue
Pudasjärvi ja Taivalkoski

 5574 Korvua-Näljänkajoki
Yhteislupa-alue
Suomussalmi

 5575 Kalliojoki
Yhteislupa-alue
Kuhmo

Lappi

 2410 Länsi-Lapin vapalupa

2502 Tornion-Muonionjoki ja Könkämäeno
Yhteislupa-alue

 2510 Äkäsjoki ja Kesänkijärvi
Yhteislupa-alue
Muonio ja Kolari

 2520 Mieköjärvi
Yhteislupa-alue
Pello ja Ylitornio

 2525 Pyhäjärvi
Kittilä

 2535 Kapsajoki
Kittilä

 2561 Meltausjoki
Yhteislupa-alue
Rovaniemi

 2563 Raudanjoki
Yhteislupa-alue
Rovaniemi, Sodankylä

 2565 Vikaköngäs, 3 km
Rovaniemi

 2567 Vikajoki
Yhteislupa-alue
Rovaniemi, Kemijärvi

 2568 Kemijoki
Yhteislupa-alue
Rovaniemi

- 2580 Simojoki, Ranua**
Yhteislupa-alue
Ranua
- 2581 Simojoki, Simo**
Yhteislupa-alue
Simo
- 2587 Simojärvi**
Yhteislupa-alue
Ranua
- 2595 Livojärvi**
Yhteislupa-alue
Posio
- 2599 Livojoki**
Posio ja Pudasjärvi
- 3410 Itä-Lapin vapalupa**
- 3510 Ahvenlampi**
Sodankylä
- 3546 Korvatunturi**
Savukoski (Kairijoki, Kemijoki)

3547 Vasaköngäs
Savukoski (Kairijoki)

3548 Kemihaara
Savukoski

3550 Nuorttijoki
Savukoski

Ylä-Lappi

1550 Lätäseno
Enontekiö

1551 Enontekiön erämaa
Enontekiö

1554 Palojoki-Hietajoki
Enontekiö

1556 Ounasjoki-Käkkälöjoki-Pöyrisjoki
Enontekiö

1562 Lemmenjoen kansallispuisto
Inari

1563 Urho Kekkosen kansallispuisto
Inari, Savukoski, Sodankylä

1564 Inarin erämaa
Inari

1565 Näätämöjoki
Inari

1567 Ivalojoeki
Inari

1568 Luttojoki-Suomujoki
Sodankylä, Inari

1570 Kevojoeki
Utsjoki

1571 Vetsijoki
Utsjoki

1572 Utsjoki
Utsjoki

1573 Kuoppilasjoki
Utsjoki

1574 Utsjoen erämaa
Utsjoki

1578 Juutuanjoki
(sisältää Vaskojoen, Lemmenjoen ja Menesjoen)
Inari

1579 Inarin retkeilyalue
Inari

1580 Inarijärvi
Inari

1583 Kaamasjoki-Kielajoki
Inari

Lisäksi on laajempien kokonaisuusien vapaluvat

- Itä-Lapin vapalupa
- Länsi-Lapin vapalupa
- Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun vapalupa
- Etelä-Suomen vapalupa
- Merialueen vapalupa
- Enontekiön erämaa
- Inarin erämaa
- Utsjoen erämaa

Lisätietoja Eräluvat.fi

Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien alueet muodostavat kukin yhden vapalupa-alueen. Niiden sisällä on lisäksi erikoisalueita, kuten Juutuanjoki, joihin kalastaja tarvitsee erillisen vapaluvan.

● = Kalastuslupa-alue

▲ = Yhteislupa-alue

Luonnonkalakohde

Poikasisustuskohde

Kohde, johon istutettu pyyntikokoista kalaa

- Tarkemmat tiedot alueista löydät netistä:
www.eraluvat.fi.
- Alueen kartta:
www.retkikartta.fi
- Aluekuvaukset, lupaehdot ja kalastusrajoitukset:
www.eraluvat.fi.

Vetouistelijoille soveltuvia vapa-alueita ovat muun muassa 3410 Itä-Lappi, 2410 Länsi-Lappi, 5411 Pohjanmaa ja Kainuu, 7413 Etelä-Suomi sekä 7412 Merialueet. Niihin kuuluu laajoja kokonaisuuksia valtion vesillä.

Me palvelemme kalastusasioissa

Metsähallitus palvelee kaikissa kalastusasioissa, jotka liittyvät valtion vesiin. Lisäksi keräämme valtion kalastonhoitomaksun maa- ja metsätalousministeriölle. Erävalvonnasta vastaavat erätarkastajat.

Asiakaspalvelu ja viestintä

Lupamyyjät vastaavat numerossa 020 69 2424, arkisin 9–16.

Asiakaspalvelu

Ritva Aho
Palvelupäällikkö
Haapajärvi

Outi Huhtala
Suunnittelija,
lupamyynti,
Salla

Virpi Lepistö
Suunnittelija,
lupamyynti,
Savonlinna

Irina Vaattovaara
Suunnittelija,
lupamyynti,
Oulu

Peppi Sarkkinen
Suunnittelija,
lupamyynti
Oulu

Järjestelmät

Nelli Kihniä
Suunnittelija,
verkkoviestintä ja
järjestelmät,
Kuusamo

Jyri Jokiranta
Suunnittelija,
lupamyynti,
Rovaniemi

Viestintä

Tanja Vallo
Erikoissuunnittelija,
verkkoviestintä, Oulu
0206 39 6207

Laura Ticklén
Suunnittelija,
viestintä, Vantaa
040 480 6832
(perhevapaalla)

Ilkka Numminen
Suunnittelija,
viestintä, Vantaa
0206 39 4060

Lisäksi kalastuslupia myyvät useimmat Metsähallituksen luontokeskukset.
Yhteystiedot: www.luontoon.fi

Erätarkastajat

Juha Ahonen
0206 39 7060
Erävalvonnan
ylitarkastaja

Jari Liimatainen
0400 392 726
Ylä-Lappi

Mika Seurujärvi
040 771 4692
Länsi-Lappi

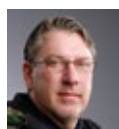
Heikki Säkkinen
040 833 1656
Itä-Lappi

Vesa Ihalempiä
040 701 5136
Etelä-Lappi

Jani Suua
040 631 2655
Koillismaa

Seppo Toikkanen
040 178 9632
Kainuu

Markus Aho
040 158 8820
Pohjanmaa,
Pohjanlahti

Heikki Taipale
040 664 7325
Etelä- ja
Länsi-Suomi

Jyrki Turpeinen
0400 950 482
Itä-Suomi

Tommi Suonpää
040 186 2001
Etelä-Suomi,
Suomenlahti,
Selkämeri

Metsähallituksella on 11 erätarkastajaa, jotka valvovat metsästystä, kalastusta ja maastoliikennettä yhdessä mm. poliisin ja rajavartioiden kanssa. Erätarkastajilla on poliisiin verrattavat valtuudet, ja suurin osa heistä onkin koulutukseltaan poliiseja.

Johtoryhmä

Jukka Bisi
Erätalousjohtaja,
Puolanka
0206 39 6611

Aku Ahlholm
Viestintäpäällikkö,
Tuikin päätoimittaja,
Oulu
0206 39 4660

Jari Haarala
Tietohallintopäällikkö,
Oulu
0206 39 6239

Mika Laakkonen
Ylitarkastaja, kalas-
tus- ja kalavesien
hoito, Tikkurila
0206 39 7675

Hannaleena Aarnio
Erikoissuunnittelija,
verkkoviestintä, Oulu
0206 39 6621
(perhevapaalla)

Pirjo Halme
Erikoissuunnittelija,
talousasiat, Oulu
0206 39 6623

Lappi

Pirjo Ilvesviita
Erätalouspäällikkö,
Rovaniemi
0206 39 7123

Jyrki Satta
Itä-Lappi,
Rovaniemi
0206 39 7428

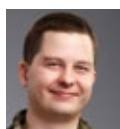
Markku Seppänen
Erikoissuunnittelija
Ylä-Lappi, Ivalo
0206 39 7710

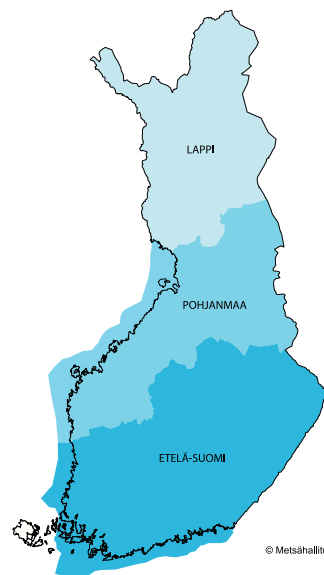
Eräsuunnittelijat
Tapani Partanen
Länsi-Lappi,
Rovaniemi
0206 39 7693

Jarmo Huhtamella
Ylä-Lappi,
Ivalo
0206 39 7717

Tino Hovinen
Rovaniemi
040 637 6422

Pohjanmaa

Erkki Turtnen
Erätalouspäällikkö,
Oulu
0206 39 6616

Kari Sarajärvi
Pohjanmaa-Koillismaa,
Taivalkoski
0206 39 6569

Eräsuunnittelijat
Pasi Korhonen
Kainuu, Kajaani
0206 39 6066

**Kalaveden- ja
riistanhoitajat**
Matti Kela
Kainuu,
Suomussalmi
0206 39 6482

Etelä-Suomi

Jarmo Väisänen
Erätalouspäällikkö,
Savonlinna
0206 39 5917

Olli Urpanen
Länsi-Suomi,
Jyväskylä
0206 39 5056

Eräsuunnittelijat
Eero Hartikainen
Itä-Suomi, Kuopio
040 821 9679

Hankkeet

Mikko Malin
sähköiset järjestelmät
Etelä-Suomi,
Jyväskylä
0206 39 4637

Eero Moilanen
Esteet pois! -hanke,
Pudasjärvi
040 531 4969

Markku Vierelä
Projektipäällikkö, Isoja
elämyksiä Pohjolan
kalavesiltä
040 667 4656

Yhteystiedot

Sähköposti

etunimi.sukunimi@metsa.fi

Puhelin

vaihte 0206 39 4000

Henkilökohtaiset numerot

0206 39 + henkilökohtainen
alanumero

Eräluvien palvelunumero

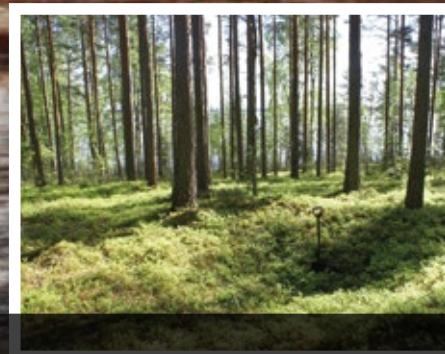
020 69 2424

Luonnossaliikkujan valtakunnallinen puhelinpalvelu

0206 39 4020

Eräluvut netistä ja muut tiedot
eräasioista: www.eräluvut.fi

Osan kalastusluvista voi
ostaa kännykällä numeroista,
jotka löytyvät sivuilta
30–33 tai osoitteesta
www.eräluvut.fi.

Suuri kuvakisa:

Ota kuva, voita iPad!

Julkaise Instagramissa, Twitterissä tai Facebookissa kuva erähistoria-kohteelta tunnisteella **#erähistoria** ja **#eräluvat**! Metsähallituksen erähistoria-kohteet löydät osoitteessa Eraluvat.fi/erähistoria.

Tuomarit Mikko Pelti Peltola ja maastokuvaaja Mika Viitanen valitsevat parhaan 1. kevätkuvan, 2. kesäkuvan ja 3. syyskuvan 2018. Jokaiselle kolmelle voittajalle annetaan iPad palkinnoksi. Lisäksi muita palkintoja.

#erähistoria #eräluvat

